

H Ä M E E N L I N N A
T A R V E S E L V I T Y S

ARKKITEHTITOIMISTO SCHULMAN OY 1.10.2004

SISÄLLYS

MUSEOVIRASTO
RAKENNUSHISTORIAN
OSASTON ARKISTO

1 LÄHTÖKOHDAT

- Taustaa* 2
- Yhteenvedo rakennushistoriasta* 3
- Piirustusmateriaali* 3
- Suojelu- ja kehittämistavoitteet* 4

2 KEHITTÄMISTARPEET

- 2.1 *TOIMINTA* 5
 - Liikkuminen* 5
 - Linna ja näyttelyt* 6
 - Kokoukset ja juhlat* 7
 - Ravintolatilat ja keittiöt* 7
 - Työ- ja huoltotilat* 8
- 2.2 *TEKNIikka* 9
 - Rakenteet* 9
 - Tekniset järjestelmät* 9
- 2.3 *ALUE* 10

3 TOIMENPIDEOHJELMA

4 LIITTEET

- 4.1 *RESTAUROINNIN OMINAISPIIRTEET* 12
 - Perustaso* 13
 - Portaat ja kaiteet* 16
 - Ovet* 19
 - Valaisimet* 22
 - Opasteet* 25
 - Kalusteet* 27
 - Näyttelytilat* 29
- 4.2 *SUUNNITELMALUONNOKSET* 30
 - Linnan sisääntulohallin hissi* 31
 - Leipomon sisäänkäynti, hissi ja keittiö* 35
 - Päälinnan keittiöt* 39
- 4.3 *PIIRUSTUKSET / NYKYTILANNE* 41
 - Asemapiirros* 42
 - Pohjapiirustukset 0-5 krs.* 43
 - Leikkaus* 50
 - Tilojen käyttötarkoitukset* 51

1 LÄHTÖKOHDAT

TAUSTAA

Hämeen linnan monivaiheinen restaurointi alkoi vankilatoiminnan vaiheittain väistyessä jo 1950-luvulla ja saavutti erään päätepisteen vuonna 1988, kun prof. Nils- Erik Wickbergin suunnittelemaat restaurointityöt valmistuivat. Päälinna oli voitu avata entistettynä yleisölle muita osia aiemmin jo vuonna 1979. Vuoteen 1993 mennessä vankila oli muutanut kokonaan pois alueelta, minkä jälkeen sellirakennus ja ojennuslaitos muutettiin vankilamuseoksi ja Hämeenlinnan kaupungin historialliseksi museoksi. Hämeen linna ympäristöineen on nykyisellään merkittävä nähtävyys sekä monipuolinen museokeskittymä.

Rakennuskokonaisuus on jatkuvassa muutosprosessissa, vaikka kyseessä olisi suojeltu monumentti. Välillä muutokset ovat hyvin pieniä, välillä isompia. Säilyttäminen vaatii aina tiettyä aktiivisuutta ja vähintään kunnossapitoa. Tekniikan muutokset ja kulloisetkin käyttötavoitteet aiheuttavat omat muospaineensa, jotka on suhteutettava kokonaisuuteen ja suojelutavoitteisiin.

Linna on yhtäaikaan monumentti, museo sekä kulttuurikeskus, jossa järjestetään erilaisia juhlia ja tapahtumia, konsertteja ja näyttelyitä. Edellisestä kokonaiskorjauksesta on

kulunut aikaa pian parikymmentä vuotta. Toisaalta linnassa tehdään jatkuvasti yksittäisiä uudistuksia ja erilaisia pieniä rakennustoimenpiteitä. Ratkaisua odottavat myös muutamat isommat kysymykset kuten liikkumisesteiden vähentäminen, ravintolatoiminnan edellytysten parantaminen sekä näyttely- ja kokoustekniikan ajanmukaistaminen.

Kokonaisuuden hallitsemiseksi tällaisia toimenpiteitä silmällä pitäen sekä kunnossapitoa koordinoimaan tarvitaan pitemmän tähtäyksen hoitosuunnitelma, johon kootaan ajankohtaiset ja ennakoitavat tarpeet sekä laaditaan näille toteutusohjelma.

Hämeen linna -työryhmään ovat kuuluneet seuraavat henkilöt ja tahot: Anita Hyvärinen, Sakari Lakka, Kari Nikkanen, Erkki Mäkiö ja Anne Parikka Museovirastosta sekä Matti Rantala Rikosseuraamusvirastosta. Tarveselvitys on laadittu keväällä ja kesällä 2004 Arkkitehtitoimisto Schulman Oy:n toimesta, jossa työhön ovat osallistuneet Sari Schulman, Johanna Luhtala ja Markus Manninen. Tarjoiluun ja keittiöihin liittyvissä kysymyksissä on kuultu ravintoloitsija Helena Jokista Hämeen Linnan Ravintolat Oy:stä sekä konsultti Heikki Koskista Saircon Oy:stä.

YHTEENVETO LINNAN RAKENNUSHISTORIASTA

Linnan rakennushistoria ennen restaurointia voidaan pelkistää viiteen kauteen

I Keskiäika 1200-1500-l.

- Linna perustettiin Hämeen ristiretken (1239 tai 1249) jälkeen tukikohdaksi ja puolustukseksi valtakunnan itärajal- le
- Linna rakentui kehämuurikastellista ensin harmaakivilin- naksi ja edelleen tiililinnaksi
- Varhaisin harmaakivivaihe ajoittuu 1200-luvun loppuun. Runsas tiilen käyttö on juuri Hämeen linnalle ominaista 1300-luvulta lähtien. Harmaakivilinna korotettiin tiililin- naksi 1400-luvulla ja edelleen nk. kulmatornilinnaksi vuo- teen 1520 mennessä.

II Vaasa-aika 1500-1600-l.

- Linna menetti aikaisemman feodaalisen merkityksensä
- Hämeenlinnan kaupunki perustettiin vuonna 1639
- Tykkitorni rakennettiin
- Kehämuurin puolustuslaitteita uudistettiin

III Varastolinnoitus 1707-1770

- Linna muuttui varikkolinnoitukseksi suuren Pohjan sodan aikana vuonna 1707
- Kruununleipomo rakennettiin

IV Kustavilainen linnoitus 1770-1830

- Linnoitus modernisoitiin
- Vallitukset ja kehämuurirakennukset rakennettiin

V Vankila-aika 1830- 1950-l.

- Päälinna ja kehämuurit muutettiin vankilaksi 1830-luvulla
- Linnan ympärille rakennettiin useita uudisrakennuksia van- kilakäyttöä palvelemaan
- Ojennuslaitos valmistui 1840-luvulla
- Ensimmäinen sellivankila maassamme rakennettiin 1870- luvun alussa
- Linnan kylkeen rakennettiin uusi sellivankilasiipi 1882

VI Restaurointi 1956-1988

- Entistämistoimikunta perustettiin vuonna 1956, vuodesta 1971 Hämeen linnan neuvottelukunta
- Entistämisen kokonaissuunnitelma valmistui vuonna 1962
- Entistämistöiden suunnittelijana prof. Nils-Erik Wickberg, apunaan arkkitehti Paavo Hämäläinen
- Päälinna avattiin yleisölle vuonna 1979, koko alue 1988

Kirjallisuutta

Drake, Knut: Die Burg Hämeenlinna in Mittelalter. Suomen Muinais- muistoyhdistyksen vuosikirja 68, Helsinki 1968.

Gardberg, C.J.- Welin, P.O.: Suomen keskiaikaiset linnat. Keuruu 2003

Hämeen linna. Sotasokeat r.y., vuosikirja 1973.

Härö, Elias: Hämeen linnan rakennushistoriaa. Arkkitehti 8/1987

Stenius, Birgitta: Tavastehus slott, byggnadsverksamheten under 1700- och 1800-talen. Julk. Hämeen linnan neuvottelukunta 1971. (moniste)

Wickberg, Nils-Erik: Hämeen linna. Arkkitehti 8/1987

Vilkuna, Anna-Maria: Hämeen linnan opaskirja. Museovirasto 2001.

PIIRUSTUSMATERIAALI

Hämeen linnan piirustusarkistossa on yli 2000 piirustusta. Materiaalista on olemassa piirustusluettelo, jonka mukaan arkistossa ovat niin vankila- aikaiset historialliset piirustukset kuin restaurointiprosessiin liittyvät mittaus- ja suunnitelmapiirustukset. Aineisto on mittava ja vaikeasti hallittavissa, sillä luettelossa piirustukset ovat osin sattumanvaraisen tuntuissa järjestyksessä. Piirustukset on tarkoitus järjestää ja arkistoida asianmukaisesti vuoden 2004 aikana.

Kiinteistön hallinnan ja korjausten suunnittelun takia pohjapiirustukset ja leikkaukset on saatettu sähköiseen muotoon dwg-kuviksi. Rakennuksia ei ole tässä yhteydessä mitattu, vaan olemassa olevat piirustukset on ainoastaan skannattu ja digitoitu sekä työstetty käyttökelpoiseen muotoon. Sähköisessä muodossa olevista pohjapiirustuksista puuttuu 2½ kerros, jota ei tämän työn tekemisen aikoihin ollut saatavilla.

SUOJELU- JA KEHITTÄMISTAVOITTEET

Hämeen linna on merkittävä historiallinen monumentti, joka on saanut nykyasunsa vuonna 1988 päättyneen restauroinnin tuloksena. Lähtökohtana oli linnan entistäminen ennen kaikkea rakennushistoriallisena muistomerkkinä. Restaurointityössä päädyttiin korostamaan ja kuorimaan esiin säilyneitä keskiaikaisia osia, joita täydennettiin rekonstruktioilla ja myös täysin moderneilla rakenteilla. Linnan ulkoinen hahmo pyrittiin palauttamaan vuonna 1869 vallinneeseen tilaan.

Restauroinnin yhteydessä linnasta purettiin sen vankilaikaiset kerrostumat. Tehdyt ratkaisut saattavat tuntua nykykynäkulmasta katsottuina kovakouraisilta - purettiinhan tuolloin pois paljon aitoa historiaa. Huolelliseen tutkimukseen ja suunnitteluun sekä määrätietoiseen näkemukseen perustunut restaurointi edustaa kuitenkin selkeästi aikansa tavoitteita, joiden tuloksena linna muodostaa nyt omassa lajissaan hallitun kokonaisuuden. Vankilaikaa edustavat tällä hetkellä linnan vieressä sijaitsevat vankilamuseon ja ojenuslaitoksen rakennukset, niitä ympäröivä pihapiiri sekä muutamat ulkorakennukset.

On selvää, että suojelun ja kehittämisen lähtökohtana on linna nykyasussaan, sellaisena historiallisena monumenttina kuin se on restauroinnin jälkeen. Muutostöitä tehdään arvostaen ja vaalien professori Nils-Erik Wickbergin restauroimaa kokonaisuutta yhtenä linnan kerrostumana.

Toiminnallisesti linnaa kehitetään edelleen nähtävyytenä, museona, näyttelytiloina, kokous- ja juhlapaikkana sekä kulttuurikeskuksena. Tavoitteena on kiinnittää huomiota erityisesti seuraaviin seikkoihin:

Turvallisuus

Turvallisuutta parannetaan kehittämällä suojausjärjestelmiä. Paloturvallisuuteen kiinnitetään erityistä huomiota niin henkilöturvallisuuden kuin rakenteiden säilymisen kannalta.

Saavutettavuus

Kulkuyhteyksiä eri tasojen välillä parannetaan ja reittejä selkiytetään. Kävijöiden orientoitumista parannetaan opasteiden avulla. Laajemmassa merkityksessä saavutettavuutta eli ymmärrettävyyttä voidaan parantaa lisäämällä ja havainnollistamalla tietoa linnasta ja sen historiasta.

Palvelut

Linnan mahdollisuuksia toimia nähtävyytenä ja kulttuurikeskuksena ylläpidetään huolehtimalla asianmukaisesta tekniikasta (valaistus, tietotekniikka), näyttelyrakenteista sekä oheispalveluista (ravintola, kahvila, keittiöt, myymälä).

Kokonaisuus

Hämeen linnan alueella on sarja eri ikäisiä historiallisia rakennuksia, jotka muodostavat yhdessä merkittävän kulttuurinähtävyyden. Linnan ohella vankilamuseo, kaupungin historiallinen museo ja tykistömuseo kuuluvat tähän kokonaisuutena kehitettävään museokeskittymään.

2 KEHITTÄMISTARPEET

2.1 TOIMINTA

Hämeen linna on samalla sekä merkittävä nähtävyys että kulttuurikeskus. Museo- ja näyttelytoiminnan ohella siellä järjestetään kokouksia, juhlia, esityksiä ja tapahtumia. Kaikkea tätä toimintaa palvelee tilausravintola ja kesäkahvila.

2.1.1 LIIKKUMINEN

Sisäänkäynnit

Yleisö saapuu linnaan pääsääntöisesti jalkaisin pohjoisen puolelta nousevan mukulakivetä tietä kohti kehämuurista ulkonevaa sisäänkäynti- ja lippuhallia. Tämä entinen nk. Päävartio ei enää kuitenkaan palvele sisäänkäyntinä, vaan liput ostetaan nykyisin museokaupasta, jonne päästään linnan esipihalta.

Sisäänkäynti näyttely- ja juhlatiloihin tapahtuu päälinnan ja pohjoisen kehämuurin välisestä nivelestä, jossa on eteishalli vaatesäilytyksineen ja muine eteispalveluineen. Kesäkahvilaan käydään nykyisellään leipomorakennuksen kyljessä olevasta melko huomaamattomasta ovesta.

- Yleisön orientoitumista helpotetaan parantamalla ja lisäämällä opasteita sekä sisäänkäyntien merkintää.
- Päälinnan ja kehämuurin välisen sisääntulohallin (100) toimivuutta parannetaan. Vaatesäilytys toimii nykyisin yleensä itsepalveluperiaatteella, joten tiskiä voitaneen lyhentää ja mahdollistaa kulku vaatesäilytystilaan sen molemmista päistä.
- Kahvilan sisäänkäynti leipomon (180) kyljestä on huomaa- maton. Kyseinen ovi kaipaasi tuulikaapin tilanteissa, jois-

sa leipomon ensimmäistä kerrosta käytetään juhla- tai koussalina. Myös matka leipomon ovelta kahvilaan muodostuu melko pitkäksi. Ulko-ovelta kuljetaan leipomosalin toiseen päähän ja täältä edelleen avoporrasta pitkin ylös toiseen kerrokseen, jossa pitkänomainen kahvilasali (280) avautuu.

Tutkitaan mahdollisuus johtaa käynti kahvilaan leipomon ja museokaupan välisestä vanhasta holvatusta porrashuoneesta (170 ja 270). Tällöin kahvilaan päästäisiin suorempaa reittiä eikä tuulikaappia tarvittaisi leipomon oveen, vaan se voisi jäädä sellaisenaan palvelemaan museokiertoa (liite 4.2).

- Entisen sisäänkäyntipaviljongin uudistaminen on vireillä. Tarkoituksena on avata vuonna 2005 eteishalliin (155) myymälä Rikosseuraamusviraston vankityön tuotteita varten. Lasisesta lipunmyyntikioskista (154) voitaneen luopua ja tutkia tilan liittämistä osaksi valvomoa.

Museokauppa ja lipunmyynti

Museokauppa avattiin vuonna 1997 kehämuurirakennuksen entiseen toimistohuoneeseen (167). Aluksi lipunmyynti toimi museokaupassa vain talvikaudella, mutta myöhemmin ympärivuotisesti.

- Tavoitteena on laajentaa museokauppaa viereiseen holvattuun huonetilaan (168), josta olisi mahdollista avata vanha yhteys porrashuoneeseen (170). Museokaupan sisäänkäynti on liian huomaamaton. Museokaupan oveen on ehdotettu ikkunaa tai ainakin selkeää kylttiä

Hissi

Linnassa ei ole yleisöhissiä, mikä rajoittaa tilojen saavutettavuutta ja käyttöä. Keskeiset yleisötilat sijaitsevat päälinnassa kolmessa ja kehämuurissa kahdessa kerroksessa. Lisäksi kerroksissa on useita vähäisempiä tasoeroja.

Leipomorakennuksen toisen kerroksen yleisökahvilaan ei myöskään ole hissiä. Kahvilan keittiössä on pieni ruokahissi, joka on epäkäyttännöllinen, ergonomisesti huono ja tekniikaltaan epävarma.

On selvää, että tasoeroja ei tällaisessa kohteessa voida poistaa kattavasti. Tässä yhteydessä on tutkittu hissien rakentamismahdollisuuksia sekä päälinnan sisääntulohalliin että leipomoon (liite 4.2):

- Päälinnan ja pohjoisen kehämuurin välisen sisääntulohallin (100) hissi palvelisi kellaria ja 1.-2. kerrosta. Hissi helpottaisi yleisön kulkua ja kiinteistön huoltoa sekä tarjoulun ja tavarankuljetusta kehämuurin näyttelytiloihin sekä päälintaan
- Leipomon hissi on sijoitettu keittiön tuntumaan kellarin ja toisen kerroksen välille, jolloin se palvelisi hyvin sekä keittiön huoltoa ja tavarankuljetusta että liikuntaesteisiä. Hissi olisi mahdollista sijoittaa myös eteläiseen kehämuuriin leipomon ja päävartiorakennuksen liittymäkohdan tuntumaan, mutta tällöin tarvittaisiin keittiötä varten toinen huoltohissi.

Opasteet

Linnan toiminta ja käyttö edellyttävät runsaasti eri tyyppiisiä opasteita:

- rakennuksen eri osiin ohjaavat opasteet
- oviopasteita ja huoneopasteita
- museo- ja näyttelyopasteita
- museokaupan ulkomainos
- teknisiä opasteita
- poistumistieopasteita

Osa nykyisistä opasteista on peräisin vuonna 1988 valmistuneesta restauroinnista, osa on suunniteltu myöhemmin erikseen (esim. museon valaistut tilataulut) ja osa on asetettu paikalleen lisätarpeesta. Opastevalikoima on tällä hetkellä melko kirjava ja toisaalta joiltakin osin opastuksessa on puutteita.

Opasteiden suunnittelussa tulee huomioida opastuksen tarve sekä suomeksi, ruotsiksi että englanniksi. Nykyiset opasteet ja opastetyypit sekä opasteiden kokonaistarve on syytä kartoittaa sekä laatia tältä pohjalta opasteiden kokonaissuunnitelma, jossa hyödynnetään nykyiset käyttökelpoiset opasteet ja suunnitellaan uudet ja täydentävät opasteet. Tämän työn liitteenä on opasteista alustava tilannekartta (liite 4.1).

2.1.2 LINNA JA NÄYTTELYT

Hämeen linna on kokonaisuutena historiallinen nähtävyys. Linnan opastettuun esittelyyn kuuluvat päälinnan kahden ensimmäisen kerroksen tilat ja sisäpiha. Tämä nk. museokierros ulottuu myös leipomoon ja tykkitorniin. Päänähtävyytenä ovat itse tilat ja rakenteet eikä varsinaisia museoesineitä juurikaan ole esillä.

- Museoesineitä voisi olla tiloissa jonkin verran nykyistä enemmän. Mahdollisten esineiden sijoittamisperiaatteita laadittaessa tulee huomioida:
 - onko esine alkuperäinen vai kopio
 - museoesineen suojaus
 - tilan arkkitehtoninen tai historiallinen luonne
 - esineen valaistuksen täydentäminen

- Kukkotornin (206) yleisöaluetta on esitetty laajennettavaksi. Nykyinen katselutasanne on kooltaan niin pieni, että katsoja ei ulotu kunnolla tarkastelemaan tilan kiinnostavia historiallisia fragmentteja esim. keskiaikaisia tulisijoja. Tasanne myös ruuhkautuu vähänkin suuremman ryhmän seisahtuessa kuuntelemaan opastusta. Nykyinen opastaulu tulisi voida sijoittaa siten, että sitä katsoessaan voi nähdä samalla itse kohteen. Tasannetta voidaan laajentaa siirtämällä nykyistä kaidetta ulommas ja täydentämällä sitä entisen kaltaisella pinnakaiteella.
- Eräiden porrasyhteyksien avaamista on syytä tutkia. Esimerkiksi Kukkotornista johtavat portaat alas kiinnostaviin linnan onkaloihin. Ongelmana on portaiden vaikeakulkuisuus ja tilojen valvonta.

Näyttelyt

Hämeen linnassa näyttelytiloja on päälinnan kolmannessa kerroksessa sekä läntisen ja pohjoisen kehämuurin toisessa kerroksessa.

Pysyviä näyttelyitä ovat kehämuurin ”Hämäläisten maa” (247-249), päälinnan ”Tiili” (302) ja ”Raha-aarre” (303) sekä linnan restauroinnista kertova näyttely (311). Muut näyttelytilat ovat vaihtuvien näyttelyiden käytössä.

- Näyttelytilojen valaistusta tulisi parantaa ja teknisiä valmiuksia ajanmukaistaa
- Nk. ryijyhuone (307 päälinnan 3. krs) olisi hyvä varustaa vaihtuvien näyttelyiden tilaksi
- Linnan rakennushistoriasta ja restauroinnista kertova näyttely tulisi uudistaa
- Näyttelyrakenteet sekä vitriinit kaipaavat uudistamista

2.1.3 KOKOUKSET JA JUHLAT

Kokoukset ovat pohjoisen kehämuurin ensimmäisen kerroksen luentosali (126) sekä nk. pienoismallihuone (127). Kokous- ja juhlayksikössä on myös päälinnan kolmannen kerroksen ekumeeninen kirkkosali (309). Pienemmät ryhmät voivat kokoontua myös kahdessa päälinnan 5. kerroksen tornihuoneessa (501 ja 502). Juhltilaisuuksia järjestetään lisäksi linnantuvassa, kahvilassa, leipomossa ja myös päälinnassa kuten esim. kuninkaansalissa.

- Luentosalin ja muiden kokouksetilojen tekniikka sekä valaistus kaipaavat parantamista
- Pienoismallihuoneen akustiikka on ongelmallinen kokouksetilakäytössä.
- Pohjoisen kehämuurin ensimmäisen kerroksen luentosalin (126) uutta sijaintia on tutkittu

Luentosali voitaisiin sijoittaa päälinnan kolmannen kerroksen nk. ryijysaliin (307, tällä hetkellä näyttelytilana). Nykyinen luentosali voidaan muuttaa vastaavasti vaihtuvien näyttelyiden tilaksi. Näin tavarankuljetus näyttelyihin helpottuisi ja tila olisi paremmin yleisön saavutettavissa. Pienoismallihuone (127) olisi myös luontevasti näyttelytilojen jatkeena. Ryijysalin läheisyydessä taas olisi järjestettävissä pienryhmätiloja ison kokouksetilan yhteyteen. Järjestelyn haittapuolena on luentosalin hankalampi saavutettavuus sekä mahdollisesti erilaisten toimintojen nykyistä suurempi sekoittuminen.

Luontevampi vaihtoehto olisi vaihtaa luentosalin (126) ja pienoismallihuoneen (127) paikkaa. Näin pienoismallihuone toimisi samalla sekä näyttelytilana että luentosalin etutilana.

2.1.4 RAVINTOLATILAT JA KEITTIÖT

Linnassa toimii tilausravintola sekä kesäkahvila. Ravintolatoiminnasta huolehtii yksityinen ravintolayrittäjä. Erilaisia tilaisuuksia, joihin kuuluu tarjoilua järjestetään runsaasti. Skaala on laaja ulottuen kevyestä kahvi- cocktail- tai buffet-tiloista juhlayksiköihin päivällisiin. Ravintolatarjoilua voidaan järjestää päälinnan Linnantuvassa (103) ja kabinetissa (104) sekä tarvittaessa muissakin saleissa jopa runsaalle tuhannelle hengelle. Lisäksi leipomorakennuksen kahvilaravintolassa (280 ja 380) ja itse leipomossa (180) on tilaa maksimissaan 350-400 hengelle. Ravintolatoiminta on tärkeä ja taloudellisestikin merkittävä osa linnan nykyistä toimintaa. Se palvelee niin museo- ja näyttelyvieraita kuin juhlien ja kokousten järjestäjien tarpeita.

Ravintolatoimintaa vaikeuttavat tällä hetkellä epätarkoituksenmukaiset, teknisesti vanhentuneet ja puutteelliset keittiötilat. Hissien rakentaminen helpottaisi tarjoilua, ruokatarvikkeiden ja juomien kuljetusta sekä mahdollistaisi kellarikerroksen sinänsä hyvien varasto- ym. aputilojen paremman käytön.

Keittiöt

Keittiöt ovat ahtaat ja laitteiltaan vanhentuneet. Säilytystilaa tarvitaan lisää. Niiden laitteet ja kalusteet kaipaavat täydellistä uusimista.

- Linnantuvan keittiö (päälinnan 1.krs) on hyvin pieni ja tukeutuu paljolti kellarikerroksen varasto- ja aputiloihin. Lisätilaa ei juuri ole osoitettavissa, mutta tilat voidaan käyttää nykyistä tarkoituksenmukaisemmin. Keittiön portaaseen esitetään porrastinta raskaan tavaran siirtelyyn. Keittiölaitteet ovat kauttaaltaan uusimisen tarpeessa.
- Kuninkaansalin apukeittiö (päälinnan 1 ½.krs). Nykyinen taukotila (152) esitetään muutettavaksi uudeksi jakelukeittiöksi. Tämä apukeittiö on tarpeen ylempissä kerroksissa mm. kuninkaansalissa (204) järjestettävien tilaisuuksien varten.
- Leipomon keittiö on varsin ahdas ja sijaitsee peräti neljäs- sä kerroksessa. Ruokahissi on pieni, vaikeakäyttöinen ja useimmiten epäkunnossa. Poistumistieporrasta on jouduttu käyttämään määräysten vastaisesti varastointiin. Ongelmien ratkaisuksi esitetään keittiötilan laajentamista kahvilakerroksessa, kellarikerroksen hyödyntämisestä sekä nykyisen hissin korvaamisesta uudella ja tilavammalla hissillä.

Leipomon kahvilaravintola

Kahvilaravintolan ongelmana on ainakin satunnaisen museo- ja näyttelyvieraan kannalta sen sijainti toisessa kerroksessa hankalan reitin takana. Ilman rakenteellisia muutoksia

on mahdollista kokeilla kahvilan sisäänkäyntinä leipomon ja eteläisen kehämuurin nivelkohdassa olevaa ovea ja porasta.

Kesäaikaan kahvila kaipaisi myös ulkotarjoilumahdollisuutta. Tykkitornin kivetty tasanne on sopiva ulkotarjoilualueeksi. Se on lähellä keittiötä eikä näy suoraan linnan esihalle. Terassilta avautuvat kauniit näkymät Vanajavedelle.

Keittiön uudistamiseen liittyy myös kahvilasalin puolella sijaitsevan tarjoilutiskin uusiminen. Uusi tarjoilukalustekokonaisuus tulee suunnitella siten, että se voidaan juhlassa tilaisuuksissa muuttaa pelkistetyksi taustaksi tai tarvittaessa baariksi. Nykyinen tiski joudutaan tällaisissa tilanteissa peittämään siirrettävien sermien avulla.

Komean kahvilasalin poikki kulkevien paksujen palkkien (= yhdistetty ilmastointikotelot ja vetotangot) korvaamista visuaalisesti kevyemmällä ratkaisulla on syytä tutkia.

2.1.5 TYÖ- JA HUOLTOTILAT

Henkilökunta

- Avoinnapito- ja toimistohenkilökunta: 4 vakituista ja 18 kausityöntekijää
- Kiinteistötyöntekijät: 3 siivoojaa ja 2 päivävahtimestaria / kiinteistöhuoltajaa sekä 1 iltavahtimestari
- Keittiöhenkilökunta: n. 3-20 henkilöä

Kellaritilat

Hämeen linnan kellarikerroksessa ovat tekniset tilat, korjausverstas (039,040 ja 041), keittiöiden varastotilat sekä pääosa henkilökunnan sosiaalityötiloista. Verstastiloihin kaivataan asianmukaisia hyllyköitä ja työtasoja.

Kellariin on tavarankuljetusta varten tilava sisäänkäynti ja vastaanottotila (028) suoraan ulkoa kehämuurin pohjoispuolelta. Sinänsä hyvien ja tarpeellisten aputilojen tehokasta käyttöä rajoittavat vaikeat kulkuyhteydet ja hissintuuttuminen.

Toimistotiloja on eteläisen kehämuurin nk. päävartiorakennuksen ensimmäisessä kerroksessa (168, 165). Näiden yläpuolella on tyhjillään oleva entinen restaurointitoimisto (267, 268). Oppaiden tilat ovat läntisessä kehämuurissa (255, 254) ja näiden yläpuolella on entinen vahtimestarin asunto ainakin tilapäisesti toimistokäytössä.

Linnan alkuperäispiirustusten arkisto sijaitsee eteläisen kehämuurin toisessa kerroksessa (265). Arkistomateriaalin järjestäminen ja luetteloinnin täydentäminen tapahtuu kesällä 2004. Varastotiloja on paitsi kellarissa, myös läntisen kehämuurirakennuksen ensimmäisessä kerroksessa (148, 149 ja 150) sekä toisessa kerroksessa oppaiden tilan vieressä (253,256, 257).

Toimistotilojen tarve ja sijoittuminen, arkiston järjestelyt ja tilantarve samoin kuin tyhjien tilojen mahdollinen käyttö on pyrittävä ratkaisemaan kokonaisuutena.

Päävartiorakennuksen kerrosten välistä yhteyttä on tarvetta parantaa. Työtilojen hyvistä työskentelyolosuhteista huolehditaan varmistamalla ilmanvaihdon ja valaistuksen riittävyys.

• Kiinteistövalvomo

Valvomotila on kooltaan varsin pieni. Valvomon laajentamismahdollisuus vanhaan lipunmyyntikioskiin on syytä tutkia. Lisää työtilaa valvomoon on mahdollista saada läheisestä varastosta. Kiinteistön valvomon rakennusautomaatiojärjestelmä on rakennettu v. 2000.

• Siivous

Siivoustilat sijaitsevat pienissä kaapeissa eri puolilla rakennusta. Kunnollisia siivoukskomeeroita vesipisteineen ei ole riittävästi eikä varsinaista siivouskeskusta ole. Kiinteistössä tulisi lisäksi olla siivoustekstiilien kuten rättilien ja moppien pesua varten pesukone ja kuivausrumpu tai kuivauskaappi. Siivouskeskukset voidaan sijoittaa kellarikerrokseen, jossa ne hissien rakentamisen jälkeen palvelevat koko kiinteistöä.

• Jätehuolto

Jätteiden keräystä, lajittelua, mahdollista välivarastointia varten tulee järjestää asialliset tilat. Jäteastioiden sijoituspaikat ulkona on suunniteltava käytännöllisiksi ja paremmin ympäristöön sopiviksi

2.2 TEKNIikka

Tekniikan osalta nykytilannetta ja tarpeita ei ole tässä yhteydessä ollut mahdollista kartoittaa perusteellisesti. Seuraavassa esitetään muun selvitystyön yhteydessä tehtyjä huomioita.

2.2.1 RAKENTEET

Hämeen linnan rakenteiden kuntoa seurataan jatkuvasti ja korjauksia tehdään tarvittaessa. Samaan tapaan hoidetaan täydentäviä rakennusosia (esim. ikkunat ja ovet) ja pintarakenteita (esim. lattiat ja vesikatto). Vuosikorjauksia ja huoltotoimenpiteitä varten olisi rakennuksesta ja alueesta tarpeen laatia huoltokirja, johon korjaus- ja kunnossapito-ohjelma kirjataan. Sen avulla töitä voidaan suunnitella ennakkoon ja tehdyt korjaukset kirjata muistiin.

2.2.2 TEKNISET JÄRJESTELMÄT

Hämeen linnan tekniset järjestelmät kaipaavat täydentämistä ja osittaista uusimista lähivuosina. LVI-järjestelmien osalta on laadittu huoltokirja. Sähköpuolen osalta huoltokirjan teko on aloitettu.

Lämpö, vesi ja ilma

- Ilmanvaihdon parantamista tutkittava nk. päävartiorakennuksen työtiloissa
- Keittiöiden uudistaminen edellyttää ilmanvaihdon ratkaisemista, ja mahdollisesti uusien reittien löytämistä entistä suuremmille ilmamäärille
- Kahvilan osalta tutkitaan, voiko ilmanvaihdon toteuttaa ilman tilan poikki kulkevia kanavia
- Tykkitornissa kaivataan lämmitysmahdollisuutta joidenkin tilaisuuksien aikana.
- Tykkitornissa aiheuttavat ongelmia pulut, jotka likaavat sisätiloja.
- Museokaupan tuulikaappiin tarvitaan lämpöpuhallin

Paloturvallisuus ja turvajärjestelmät

- Pelastussuunnitelma on valmistunut tammikuussa 2004
- Paloilmoitusjärjestelmän laajentaminen on käynnissä
- Päälinnan ullakon paloturvallisuutta tulisi parantaa järjestämällä sinne sopiva sammutusjärjestelmä. Toimivasta paloilmotuksesta huolimatta ongelmana on palokunnan pääsy paikalle riittävän nopeasti, sillä tarpeeksi korkealle ulottuva tikasauto ei mahdu linnan pihalle.

Palokuorma ullakolla on varsin suuri johtuen puisista vesikattorakenteista ja ullakolla kulkevista lukuisista sähkövedoista. Arvokkaat puiset kattorakenteet 1700-luvulta ovat palotilanteessa uhattuina.

- Turvajärjestelyjä parannetaan lisäämällä kameravalvontaa, laajentamalla rikosilmoitusjärjestelmää sekä asentamalla turvajärjestelmä näyttelyvitriineihin
- Kameravalvonnan tallennusjärjestelmä on uusittava

Sähkö & tietoliikenne

- Valaistus on osaksi riittämätön
- Näyttelytilojen valaistus kaipaa kohentamista
- Puhelinkeskus on uusittava
- Tietoliikennevalmiudet ovat puutteelliset

2.3 ALUE

Linnaa ympäröiviä maavallituksia ja vallihautavyötä täydennettiin vuonna 1988 valmistuneessa restauroinnissa rakentamalla vankila-aikana purettuja osia uudelleen. Restaurointisuunnitelma ei kuitenkaan aluetöiden osalta ollut täysin toteutunut, koska lääninvankila jatkoi toimintaansa alueella aina vuoteen 1993 asti.

Restauroinnin yhteydessä oli toimivan vankilan ja linnan välille rakennettu väliaikaiseksi tarkoitettu korkea puuaita. Paikoilleen olivat jääneet vielä eräät myöhemmin purettavaksi tarkoitettut vankila-aikaiset piharakennukset kuten työhuonerakennus, saunarakennus, taukotilaparakki ja varastona toimiva entinen talli. Vallitukset olivat kaakkoisnurkan kohdalta jääneet kesken. Linnan pohjoispuolella oli lisäksi rekonstruoimatta puolustusjärjestelmään kuulunut raveliini, joka taas sijaitsi toimivalla kasarmialueella.

Lääninvankilan muutettua pois, päätettiin sellirakennuksesta (rakennettu v. 1869) tehdä Suomen vankilamuseo ja entiseen ojennuslaitokseen (rakennettu v. 1844) sijoittaa Hämeen linnan historiallinen museo. Muutostyöt valmistuivat vuonna 2000. Suunnitteluprosessin aikana päätettiin vankilan aidattu piha säilyttää pitkälti entisessä asussaan, samoin säilytettiin vankilan ulkorakennukset lukuun ottamatta taukotilaparakkia.

Vallitukset – täydentäminen, korjaus ja kunnossapito

Linnan eteläpuolella on toteuttamatta puuttuva pala vallitusta. Mahdollinen toteutus on sopeutettava tilanteeseen, jossa vanha tallirakennus on paikoillaan. Joka tapauksessa nykyinen laaja sorakenttäalue kaipaa jäsentämistä. Tältä osin on syytä laatia tarkennettu aluesuunnitelma tulevan päätöksenteon avuksi.

Nurmipintaiset maavallit kiveyksineen samoin kuin vallihaudat kaipaavat jatkuvaa kunnossapitoa.

Ulkovarusteet

• Penkit

Keväällä 2004 valmistettiin linnanpihalle penkit lehtikuusesta ja mustaksi maalatusta teräksestä.

• Roska-astiat

Nykyiset roska-astiat ovat tummanruskeiksi maalattuja Lehtovaara oy:n vakiomalleja.

• Tuhkakupit

Keväällä 2004 suunniteltiin linnanpihalle pylväsmäinen mustaksi maalattava teräsrakenteinen ulkotuhkakuppi (valmistajana Rise).

• Kahvilapöydät ja -tuolit

Kesällä 2004 hankittiin ulkotarjoilua varten kokoontaitettavia pöytiä mallia Schliersee ja tuoleja mallia Tegernsee (Epetrade Oy). Kalusteiden runko-osat ovat mustaksi maalattua terästä ja puuosat mustaksi petsattua kovapuuta.

3 TOIMENPIDEOHJELMA

SUOJELUTAVOITTEET

TILOJEN KÄYTTÖ- JA
HUOLTOSUUNNITELMA

1

MUUTOSKOHTEET

Keittiöt

Hissit

2

NÄYTTELYT

3

OPASTUS

VALAISTUS

4

4 LIITTEET

4.1 RESTAUROINNIN OMINAISPIIRTEET

eli restauroitu linnakokonaisuus kehittämisen lähtökohtana

Linnassa tarpeellisten pienten muutostöiden hallinnan kannalta on tärkeää tunnistaa restauroinnille tyypilliset suunnitteluratkaisut sekä näihin liittyvä materiaali- ja muotohierarkia. Restauroitu Hämeen linna on vuoropuhelua historiallisten tilojen ja fragmenttien, rekonstruktoiden ja uusien rakenteiden sekä hillittyjen yksityiskohtien välillä. Arkkitehdin kädenjälki näkyy konkreettisesti juuri materiaalivalinnoissa, täydentävien rakennusosien kuten portaiden ja kaiteiden tai ovien muodonannossa sekä valaisinten ja kalusteiden suunnittelussa. Näiden merkitys kokonaisuudessa korostuu pieniä korjauksia tehtäessä, jolloin helposti joudutaan puuttumaan juuri materiaalivalintoihin tai esim. ovien muotoiluun.

Hämeen linnan restaurointityöstä ei ole julkaistu raporttia, jossa työn tavoitteet, entistämisen- ja suunnitteluratkaisut sekä itse työprosessi olisi perusteellisesti selostettu ja dokumentoitu. Elias Härön ja Nils-Erik Wickbergin artikkelit Arkkitehtilehdessä 8/1987 ovat valaisevia, mutta aiheen laajuuteen nähden suppeita. Restaurointityön varsinainen tutkimus ja analyysi odottavat tekijöitään.

PERUSTASO

Hämeen linnan eri osia on jäsennöity määrätietoisesti perustason materiaalivalinnoilla. Aitoja vanhoja lattioita ei juuri ole jäljellä. Ulkoalueet on päällystetty mukulakivellä. Sisätiloissa on käytössä kolme pääasiallista lattiamateriaalia: tiili, puu ja kalkkikivi.

Päälinnassa vallitseva lattiamateriaali on tiili, uudessa nielosassa kalkkivilaatta ja kehämuurissa massiivinen lauta. Päälinnassa on käytetty myös lautaa, harmaata luonnonkiveä ja soraa. Keittiöissä ja wc-tiloissa on punaruskea klinkkeri "Natura", kellarikäytävillä maalattu betoni.

TIILI

- neliömäinen tiililaatta päälinnan 1. ja 2. krs saleissa
- suorakaiteen muotoinen tiililaatta leipomon 1.keroksessa
- tiiliskivi päälinnan sivupuortaissa
- kustavilainen vanha tiililattia kehämuurin maantasossa

KALKKIKIVI

- Kalkkivilaattaa on käytetty sisäantulohallissa.

PUU

- Käsittelemätön kuusilankku päälinnan yläkerroksissa, kehämuurien näytelytiloissa, toimistoissa ja leipomorakennuksen kahvilassa

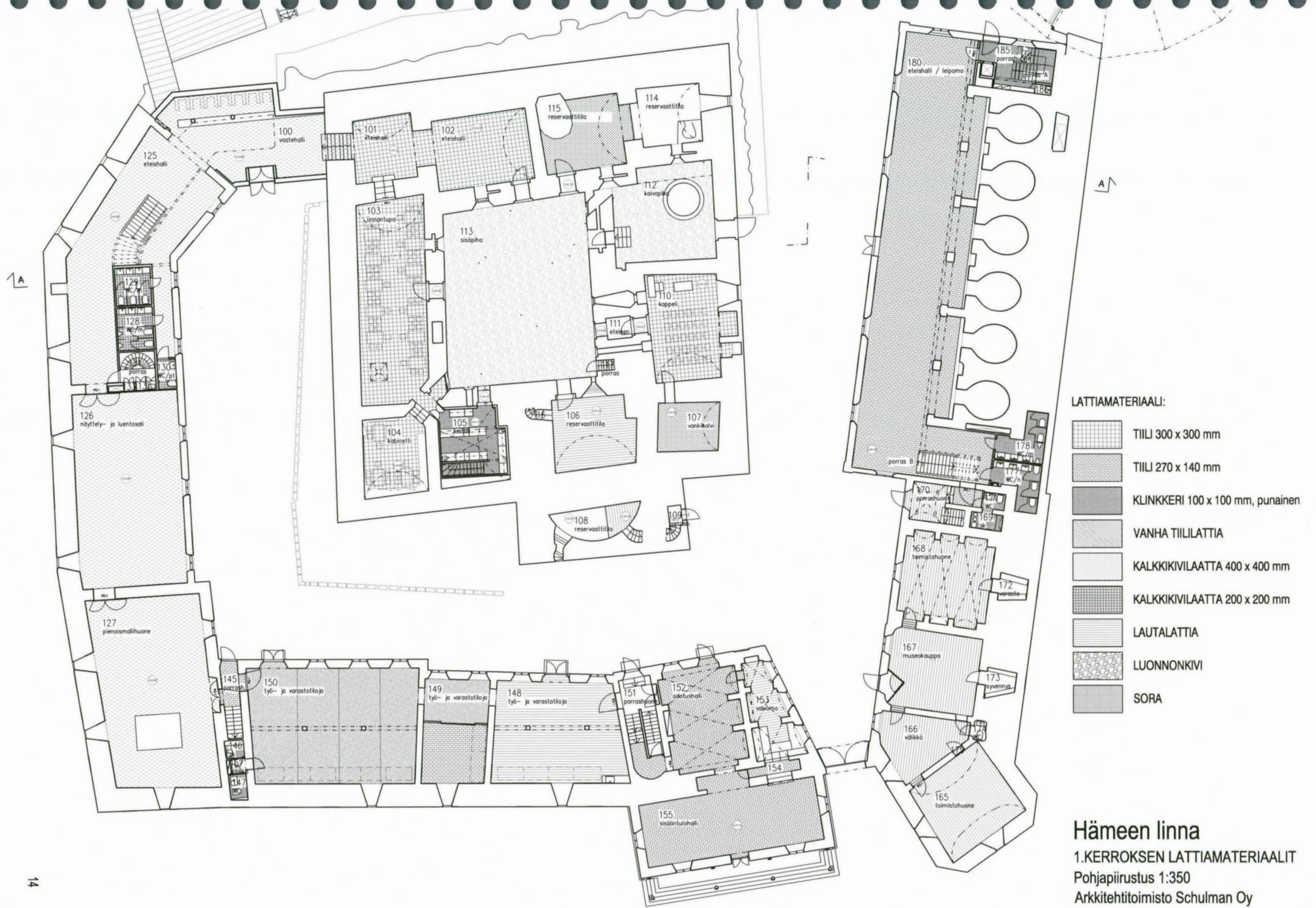

"Linnan pääkerroksesta on löytynyt keskiaikaisia lattiatiililaittoja. Niiden tarjoaman mallin mukaan suurin osa tämän kerroksen huoneista on saanut uudet tiililattiat. Myös pohjakerroksessa, jossa alkuaan oli maalattia, useimmat huoneet on varustettu tiililattioin. Lounaisessa kehämuurirakennuksessa on säilynyt kustavilaisia tiililattioita. Kruununleipomon leivintupaan, päävartioon ja lounaiseen kehämuurirakennukseen on rakennettu lattiat nykyaikaisista tiilistä. Lautalattioita on parissa linnan pääkerroksen huoneissa, kaikissa kolmannen kerroksen saleissa, leivintuvan yläpuolella sijaitsevassa matkailijakahvilassa, porttitornirakennuksen huoneissa sekä lounaisen ja luoteisen kehämuurirakennuksen yläkerrassa. Luoteisen kehämuurirakennuksen pohjakerroksessa - porrashallissa, luontosalissa ja linnan pienoismallin sisältävässä huoneessa on kalkkivilattiat." Nils-Erik Wickberg, Arkkitehti 8/1987, s. 38.

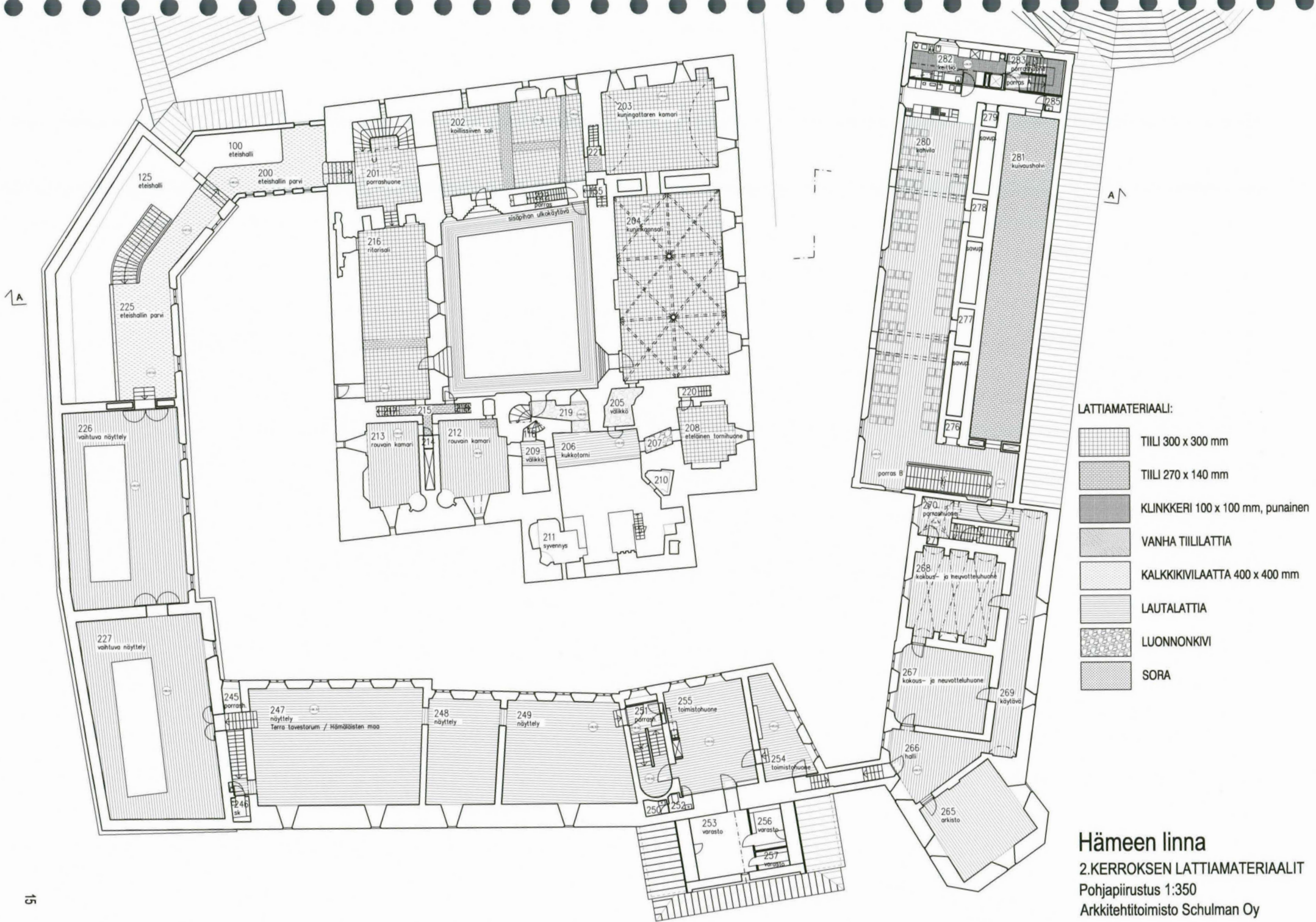

LUONNONKIVI

Hämeen linna
 1.KERROKSEN LATTIAMATERIAALIT
 Pohjapiirustus 1:350
 Arkkitehtitoimisto Schulman Oy

- LATTIAMATERIAALI:**
- TIILI 300 x 300 mm
 - TIILI 270 x 140 mm
 - KLINKKERI 100 x 100 mm, punainen
 - VANHA TIILILATTIA
 - KALKKIKIVILAATTA 400 x 400 mm
 - LAUTALATTIA
 - LUONNONKIVI
 - SORA

Hämeen linna
 2.KERROKSEN LATTIAMATERIAALIT
 Pohjapiirustus 1:350
 Arkkitehtitoimisto Schulman Oy

PORTAAT JA KAITEET

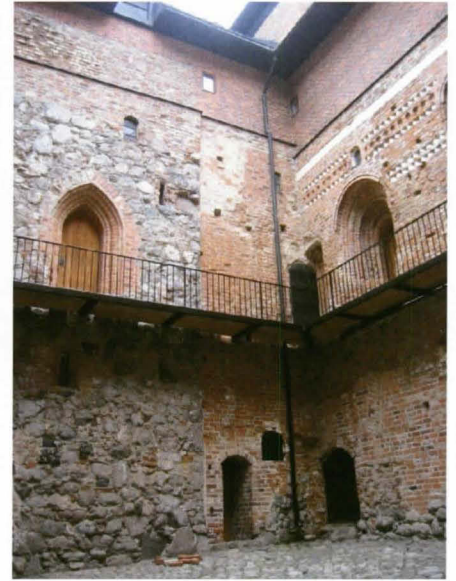
Hämeen linnan portaiden ja eri tasojen väliset kaiteet ovat maalattuja teräskaiteita pystyjaotuksella. Sekä ulko- että sisätilojen kaiteet ovat hyvin yksinkertaisia. Näin linnan vanhat muuripinnat pääsevät oikeuksiinsa.

Kaikki pystykaiteet varioivat samaa teemaa, mutta poikkeavat yksityiskohdiltaan. Esim. päälinnassa on käytetty lattaterästä ja neliötankoja, kun taas leipomorakennuksessa pyörötankoja. Myös yleisö- ja sivutilojen kaiteet poik-

keavat hierarkisesti yksityiskohdiltaan. Sisätiloissa kaiteet ovat valkoisia ja yleisötiloissa niiden käsijohteet ovat lakattua puuta. Poikkeuksena linnan yksittäiset seinään kiinnitetyt teräksiset käsijohteet, jotka ovat mustaksi maalattuja. Kaikki ulkokaiteet ovat mustaksi maalattuja teräskaiteita.

Portaiden materiaalit noudattavat pääosin niihin liittyvien tilojen lattiamateriaalia.

ULKOTILOJEN PORTAAT JA KAITEET

SISÄPIIHAN ULKOKÄYTÄVÄ

- teräksinen mustaksi maalattu pinnakaide, korkeus 1040 mm
- käsijohde terästä 80x10 mm, pyöristetty
- pystytolpat 60x15 mm
- pinnat 15x15 mm, kk 160 mm
- kaiteen kiinnitys ulkokäytävän palkkeihin

TYKKITORNIN EDUSTA

- teräksinen mustaksi maalattu pinnakaide, korkeus 1000 mm
- käsijohde terästä 80x10 mm, pyöristetty
- pystytolpat 60x15 mm, kk 1215 mm
- vaakarakenteet 50x15 mm
- pinnat 15x15 mm, kk 120 mm
- maakiinnitys 170x100x10 mm lattateräksin
- myös tykkitorin ampuma-aukkojen edessä valkoiseksi maalattuina, leveys 1550 mm

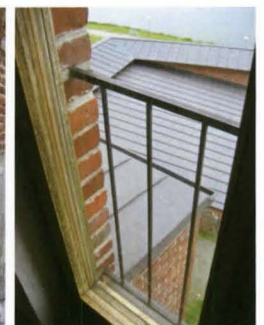

KAIVOHUONEEN 112 PORTAAN KAIDE

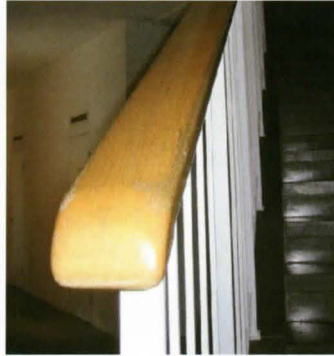
- teräksinen pinnakaide, korkeus 890 mm
- käsijohde puuta 60x15 mm, pyöristetty
- pystytolpat (pinnat) 10x10 mm
- pulttikiinnitys puiseen porrasaskelmaan

MUUT ULKOKAITEET

PÄÄLINNAN SEKÄ KEHÄMUURIEN PORTAAT JA KAITEET

SISÄÄNTULOHALLIN PORRAS

- teräksinen pinnakaide, korkeus 1160 mm
- käsijohde puuta 90x40 mm, pyöristetty
- pystytolpat 38x15 mm, kk 680 mm, pinnat 10x10 mm, kk 130 mm
- vaakarakenteet 15x15 mm
- lattiakiinnitys 54x30 mm:n latalla
- portaat kalkkivilvaattaa

LINNAN POHJOISTORNIN PORRAS 201, 301

- teräksinen pinnakaide, korkeus 1000 mm
- käsijohde puuta 60x36 mm, pyöristetty
- pystytolpat 30x30 mm, kk 700 mm, pinnat 10x10 mm, kk 140 mm
- vaakarakenteet 20x20 mm.
- kiinnitys portaan sivuun
- portaat lankkua

YLEISÖTILOJEN KAITEET YLEENSÄ

- teräksinen pinnakaide, korkeus 920-1000 mm
- käsijohde puuta 60x15 mm, pyöristetty
- pystytolpat (pinnat) 15x15 mm
- kiinnitys portaan tai tason sivuun
- yleensä valkoinen, tilassa 114 musta
- portaat lankkua

TILAN 245 PORTAAN KAIDE

- teräksinen pinnakaide, korkeus 820 + lisäosa = 1000 mm
- käsijohde 20x20 mm putki.
- pystytolpat (pinnat) 10x10 mm
- kiinnitys portaan sivuun
- lisäkaide d=28 mm:n putkesta, kiinnitys seinään
- portaat lankkua

TYKKITORNI

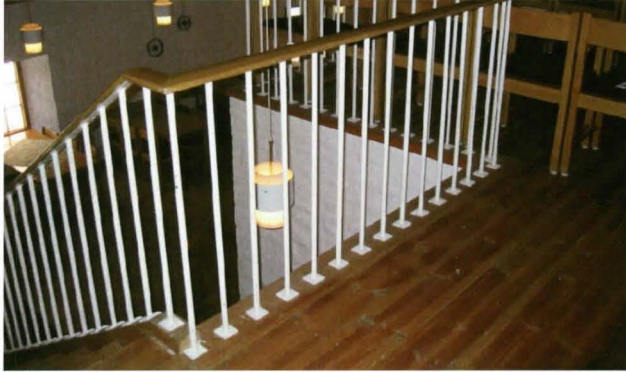
- teräksinen pinnakaide, korkeus 1000 mm
- käsijohde puuta 95x45 mm
- runko 50x10 putkesta
- pinnat 15x15 mm
- etupuolella lisäkaide 15x15 mm neliötangosta, korkeus 1190 mm

LEIPOMO

- teräksinen pinnakaide, korkeus 925 mm.
- käsijohde puuta 90 x 20 mm, pyöristetty. Sisällä latta, leveys 50 mm.
- pystytolpat (pinnat) d=20 mm, kk=135 mm.
- lattiakiinnitys 60 x 60 x 5 mm latoin
- portaat lankkua

LEIPOMON SIVUTILOJEN PORRAS

- teräksinen pinnakaide.
- käsijohde d=28 mm:n putkesta.
- pinnat d=15 mm:n putkesta, kk 135 mm.

KÄSIJOHTEET

YLEISKÄSIJOHDE

- mustaksi maalattu teräksinen käsijohde d=28 mm putkesta.
- kiinnitys seinään d=10 mm tangoilla.
- päätteenä pyöreä 33x9 mm tappi.
- myös kaivuhuoneen kaivoa ympäröivä kaide, korkeus 980 mm (suojaristikko 20x20 mm tangoista).

MYÖHEMMIN LISÄTYT KÄSIJOHTEET

- valkoiseksi maalattu teräksinen käsijohde d=40 mm putkesta.
- seinäkiinnitys d=10 mm tangoilla + latta 50x40x5 mm.
- päissä pyöreä 45x5 mm tappi.

OVET

Ovet kuvastavat restauroinnin ominaislaatua. Vanhoja ovia ei ole jäljellä, vaan kaikki ovet on suunniteltu restauroinnin yhteydessä kertomaan haluttua tarinaa. Ovien avulla on jäsennelty ja korostettu linnan eri aikaisia tiloja. Pääosin ovet ovat muotoilultaan ja materiaaleiltaan hyvin hillittyjä ja vaa-

timattoman yksinkertaisia. Päälinnassakin ovet ovat selkeästi uusia, mutta niiden muotokieli tuo mieleen keskiaikaiset ovet. Hierarkisesti ovet ovat joko ”esittäviä” tai ”vetäytyviä”.

ULKO-OVET

PÄÄLINNAN PANEELIULKO-OVET

- yksilehtisiä
- ovilevyn yläpää muodoltaan kaareva
- pystysuuntaista leveää piiloponttipaneelia, leveys vaihtelee, ovilevyn paksuus 100 mm
- ovilevyn alareunassa ei vaakapuuta
- puuaines havupuuta, pintakäsittelynä luonnonvärinen lakkaus, takonaulat
- erikoispiirretty painike lukkoineen mustaksi maalattua terästä, lukon vastakappale seinäpinnan päällä
- ovi sovitettu syvän muuriaukon sisäpuolelle, seinäpinnan päälle

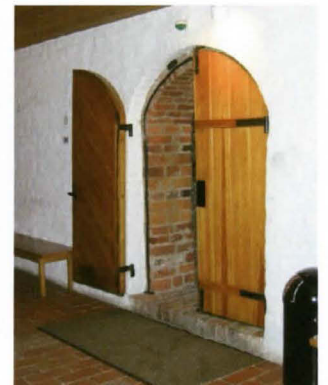
KEHÄMUURIN PONTTIPANEELIOVET

- pariovia ja yksilehtisiä
- pystypaneelia, leveys 150 mm (suora ura n. 5x5 mm), ovilevyn paksuus 80 mm
- ovilevyn ylä- ja alareunassa vaakapuu, jonka leveys vaihtelee n. 60-100 mm
- puuaines havupuuta, pintakäsittely luonnonvärinen lakkaus
- taivutettu erikoispiirretty painike mustaksi maalattua terästä
- ovet sovitettu yleensä aivan julkisivun ulkopintaan, museokaupan ja viereisen porrashuoneen ovi n. 70 mm sisään vedetty julkisivupinnasta

LEIPOMON ULKO-OVI

- pariovi
- oviaukon yläpää muodoltaan kaareva
- vinoon asetettua ponttipaneelia, leveys 180 mm, pontin toinen reuna suora, toinen kaareva
- ovilevyn alareunassa leveä vaakapuu
- puuaines havupuuta, pintakäsittelynä luonnonvärinen lakkaus
- taivutettu erikoispiirretty painike mustaksi maalattua terästä
- ovi sovitettu muuriaukon sisäpuolelle, seinäpinnan päälle

LIPUNMYNTIHALLIN ELI ENTINEN PÄÄVARTION ULKO-OVI

- peilipariovi
- valkoiseksi peittomaalattu
- taivutettu erikoispiirretty painike mustaksi maalattua terästä

NIVELOSAN TERÄSLASIOVI

- teräsrakenteinen lasipariovi, mustaksi maalattu
- ovilevyn alaosassa potkupeltiosuus toteutettu sileästä mustaksi maalattusta pellistä peiliovimaisena
- erikoispiirretyt messinkivetimet

PÄÄLINNAN RAUTA OVI

- massiivinen ja kookas rautapeltipaloilla päällystetty ovi, yläreuna kaareva
- mustaksi maalattu
- sovitettu muuriaukon päällä
- ovilevyn paksuus 110 mm

LINNANPIHAN PORTTI

SISÄPIHAN RAUTA OVI

- rautapeltipaloilla päällystetty ovi, yläreuna kaareva
- mustaksi maalattu
- sovitettu muuriaukon päällä

SISÄOVET

PÄÄLINNAN PANEELIOVET

- yksilehtisiä
- ovilevyn yläpää muodoltaan kaareva
- pystysuuntaista leveää piiloponttipaneelia, leveys vaihtelee, ovilevyn paksuus 45 mm
- ovilevyn alareunassa ei vaakapuuta
- puuaines havupuuta, pintakäsittelynä luonnonvärinen lakkaus, takonaulat
- erikoispiirretty pyöreä lukkovedin (halk.60 mm) mustaksi maalattua terästä, lukon vastakappale seinäpinnan päällä
- ovi sovitettu muuriaukon toiselle puolelle seinäpinnan päälle

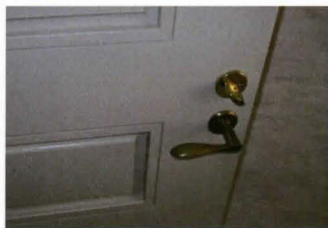
SILEÄT TERÄSOVET

- yksilehtisiä ja pariovia, pinta teräslevyä
- yläreuna suora tai kaareva
- sovitus seinän päälle tai seinäpinnan tasoon upotetun kulmateräksen avulla
- ovilevyjen paksuus 55 mm, reunoissa pieni pyöritys
- linnantuvan ovi maalattu musta, muualla (esim. porashuoneissa) vaaleanharmaa
- usein palo-ovi
- pyöreä nuppivedin, jossa lukko

TOIMISTOJEN PEILIOVET

- yksilehtisiä
- puinen peiliovirakenne, jako kolmeen peiliin
- peittomaalattu vaaleanharmaksi
- painike Primon vakiomallinen "Jousi", messinki

LINNANTUVAN KEITTIÖN OVI

- heiluripariovi
- tummanruskea laminaattipinta
- ovesa lasiaukko, jossa vihreä "antiikkilasi"

RISTIKKOVERÄJÄT

- siroista teräsprofileista (neliö- ja pyörötangot) hitsaamalla koottu ristikkoveräjä
- päälinnassa yleensä mustaksi maalattu, muualla valkoiseksi maalattu

MUUT OVET

- Muiden tilojen ovet ovat normaaleja laakaovia. Yleisöwc-ovet ovat nk. piilo-ovia, jotka on sovitettu seinäpinnan tasoon ilman listoja.

VALAISIMET

Sisätilojen tunnelman viimeistelevät arkkitehdin Hämeen linnaa varten suunnittelemat erikoisvalaisimet. Valaisimissa on erotettavissa kaksi muodoltaan erilaista pääsarjaa. 'Kuusikulmiosarjaa' on pääosin käytetty päälinnassa ja kehärakennuksissa, yksinkertaisempaa 'lieriösarjaa' leipomorakennuksessa ja pohjoisen kehärakennuksen näyttelytiloissa. Molemmista sarjoista löytyy eri variaatioita mm. kattovalaisimiksi

ja seinävalaisimiksi. Lisäksi on yksinkertaisia erikoisvalaisimia, jotka on häivytetty osaksi katto- tai seinäpintaa. Sivutiloissa on käytetty yksinkertaisia vakiovalaisimia.

Valaistus on säilynyt pitkälti siinä asussaan kuin se oli restauroinnin valmistuessa. Muutamissa tiloissa mm. näyttelytiloissa on valaistusta jouduttu täydentämään ylimääräisillä spottivalaisimilla.

ERIKOISVALAISIMET

• Kuusikulmiosarja:

LATTIAVALAISIN

- kokonaiskorkeus h=1350 tai h=1580
- kuusikulmainen kupu valkoista akryyliä h=310 mm
- varsiosa 6-kulmainen mustaksi maalattu alumiini
- kolmijalka mustaksi maalattua terästä
- valaisinkannakkeet ja kiinnikkeet messinkiä
- valolähteenä hehkulamppu
- mm. museo- ja aulatiloiissa 102-104, 110, 125, 201-204, 208, 212, 213, 216, 308, 309

ROIKKUVA KATTOVALAISIN

- kupu koostuu kolmesta kuusikulmiosta
- valkoinen akryylikupu h=300 mm
- runko ja kiinnikkeet messinkiä
- valkoinen johto
- valolähteenä hehkulamppu
- mm. tiloissa 125, 126, 127

SEINÄVALAISIN

- valkoinen akryylikupu muodoltaan kuusikulmion osa, h=250 mm
- runko ja kiinnikkeet messinkiä
- valolähteenä hehkulamppu
- mm. tiloissa 125, 225,
- osassa valaisimia kupu toisinpäin

SEINÄVALAISIN

- seinäpintaan upotettu neliövalaisin
- valkoinen akryyilevy 240 x 240 mm
- kiinnikkeet messinkiä
- valolähteenä hehkulamppu
- mm. tiloissa 200, 245 ja 270

• Lieriösarja / pääasiassa leipomossa:

ROIKKUVA KATTOVALAISIN

- roikkuva kaksoislieriö, kokonaiskorkeus h=315 mm
- sisälieriö valkoista akryyliä, halkaisija 180 mm, ulkolieriö, valkoiseksi maalattua peltiä h=160 mm, halkaisija 240mm
- runko ja kiinnikkeet messinkiä
- valolähteenä hehkulamppu
- johto valkoista muovia
- mm. tiloissa 247, 248, 249

KATTOVALAISIN

- kokonaiskorkeus h=140 mm, halkaisija 160mm
- valaisimen yläosa valkoista peltiä, alaosa valkoista akryyliä
- runko ja kiinnikkeet messinkiä
- valolähteenä hehkulamppu

PÖYTÄVALAISIN

- kuten seinävalaisin, mutta pöytäjalustalla
- myöhempi lisäys

SEINÄVALAISIN

- kokonaiskorkeus h=270 mm, halkaisija 160mm
- valaisimen yläosa valkoista akryyliä, alaosa valkoiseksi maalattua peltiä
- runko ja kiinnikkeet messinkiä
- valolähteenä hehkulamppu

SISÄÄNKÄYNTIHALLIN (100, 200)

UPOTETTU KATTOVALAISIN

- kattopintaan upotettu neliövalaisin
- kahta kokoa: 250x250mm ja 400x 400mm
- reunat ja kannakkeet valkoiseksi maalattua peltiä
- valolähteenä hehkulamppu

MUUT VALAISIMET

KOHDEVALAISIN KATTOKISKOSSA

- valaisinkiskoon liittyvät reitetyt pallomalliset vakiovalaisimet
- väri valkoinen
- mm. eteläisen kehämuurin näyttelytiloissa 247-249

SPOTTIVALAISIN

- vakiovalaisin eri tavoin muunneltuna, kiinnitys terästankoon tai suoraan seinäpintaan
- mm. ensimmäisen kerroksen ulkotiloissa

SEINÄVALAISIN

- alasvalo mustaksi maalattu teräspeltiä
- alapinnassa valkoinen akryyli
- päälinnan kapeilla käytävillä mm.209, 215, 312, 313

SEINÄVALAISIN/ TYKKITORNI

- alasvalo valkoiseksi maalattu teräspeltiä

SPOTTIVALAISIN

- valaisinkisko spottivaloin
- väri valkoinen
- lisäty mahdollisesti myöhemmin
- mm. tiloissa pohjoisen kehämuurin luentosalissa ja näyttelytilassa 126,127

KOHDEVALAISIN

- kattopintaan osittain upotettu suunnattava vakiomallinen pallovalaisin
- väri valkoinen
- mm. päälinnan 2.-3. kerroksen näyttelytiloissa (226,227, 302, 303, 307, 310, 311)

SEINÄVALAISIN

- yksinkertainen linestra-putki
- mm.sisääkäynnin tuulikaapissa, vaateilan ja wc-tilojen peili-valaisimena

MYÖHEMMIN LISÄTTY SPOTTIVALAISIN

- vakiovalaisin seinä- tai kattopinnoissa
- värit ruskea ja valkoinen
- mm. tiloissa 101-104, 180, 201, 202, 205-207, 216, 219, 301,

ULKOVALAISIMET

Esipiha on valaistu kehämuurin seinäpintoihin kiinnitetyillä "kuutiomaisilla" erikoisvalaisimilla. Linnan valaistusta on tehostettu maanpinnassa olevilla julkisivuvaloilla.

Linnanpiha on valaistu huomaamattomasti pihaa kiertävän parvekkeen alapinnasta lieriömäisillä valaisimilla.

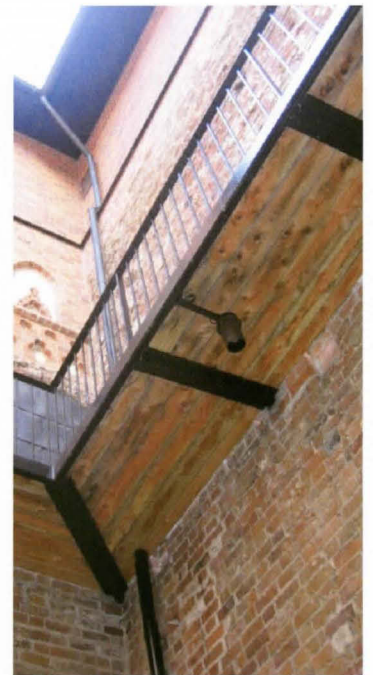

ESIPIHAN SEINÄVALAISIN

- pohjaltaan neliömuotoinen kupu valkoista akryylia
- runko ja loiva hattu mustaksi maalattua terästä
- valolähteenä hehkulamppu

PÄÄLINNAN JULKISIVUVALAISIN

- mustaksi maalattua terästä

LINNANPIHAN YLEISVALO

- erikoishuoltovarrella varustettu vakiovalaisin
- mustaksi maalattua terästä

OPASTEET

Hämeen linnan restauroinnin aikoihin tehty harkittu opastekokonaisuus on täydentynyt vuosien mittaan uusilla tyyllisesti varsin erityyppisillä opasteilla.

Alkuperäisiin suunnitelmiin kuuluneet sisäopasteet, kuten huonenumerot ja suuntanuolet ovat materiaaliltaan valkoista akryyliä joko suoraan seinään kiinnitettynä tai ripustettuna telineisiin.

ULKO-OPASTEET

OPASTETAULUT LINNAN ULKOPUOLELLA

LIPUNMYNNIN / MUSEOKAUPAN OPASTEET

- sarjavalmisteisiä ulkoilmoitustelineitä ja seinäkylttiä.

SISÄPIHAN OPASTE

- kylttiteline mustaksi maalatuista 9x9 mm:n tangoista, jalustassa paino 65x25 mm
- korkeus 800mm.
- kyltit valkoista akryyliä 330x75x5 mm

ESIPIHAN SUUNTAOPASTE

- mustaksi maalatuista 25x25 mm putkista ja profiileista, sarjatuotantoa
- upotettu kivetykseen.

MUITA ULKO-OPASTEITA:

- Paperilappuja yms.

SISÄOPASTEET

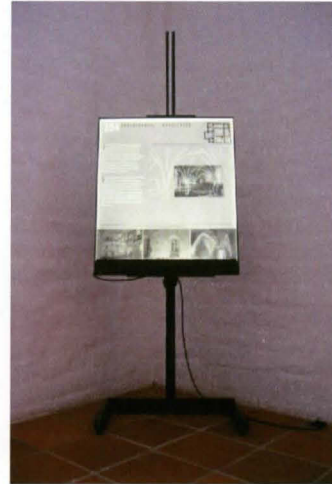
HUONENUMERO

- huonenumero valkoista akryyliä.
- koko 130x80x5 mm

SUUNTANUOLI / TEKSTI

- suuntanuolia tekstillä tai ilman tai pelkkä teksti.
- eri tekstityyppejä
- valkoinen akryyli mustalla kehyksellä.
- 200x125 mm
- kiinnitys ruuveilla seinään tai riipustettuna esim. kylttitelineeseen (h=800mm).
- samantyyppisiä akryylikylttejä myös ilman kehystä.

MUSEO-OPASTE

- valaistu kyltti 660x760 mm.
- kehys rakennettu mustaksi maalatuista kulmateräksistä. Taustamuovi ja läpinäkyvä alhaalta valaistu etuakryyli. Valaisimena "Fantalux".
- teline 50x15 mm:n latoista ja 50x50x5 kulmista. 700x400 mm, korkeus 1950 mm, pyörät.

RIIPUSTUSTELINE

- yleinen ripustusteline mustaksimaalatuista 10x10 mm:n tangoista, myös kettinkien ripustukseen.
- korkeus 800 mm
- jalustana teräslatta 200x200x15 mm

SUUNTAOPASTE

- mustaksi maalatuista 25x25 mm putkista ja profiileista, sarjatuotantoa
- seisoo teräsjalustalla 600x200.

MUITA SISÄOPASTETYYPEJÄ:

- mm. leipomossa kyltti harmaista 25x25 teräsp-rofiileista.
- erilaisia sarjavalmistaisia kylttimalleja.
- näyttelyissä omia erikoiskylttejä.
- muualla erilaisia suoraan seinään kiinnitettyjä tai ripustettuja pelti/tarra-kylttejä, printattuja paperilappusia ja tarroja.

KALUSTEET

IR TOKALUSTEET

Hämeen linnan kalusteet muodostavat kerralla suunnitellun kokonaisuuden, jotka tyylikkäästi viimeistelevät interiöörit. Ajattomat, yksityiskohdiltaan pelkistetyt puiset kalusteet, kuten tuolit, nojatuolit ja jakkarat varioivat samaa teemaa. Pöytiä on kahta eri mallia. Leipomon kahvila-ravintolassa on käytetty pelkistetympää mallia. Linnantuvan pitkät pöydät

ovat massiivisemmat rakenteeltaan. Kappelin alttari ja kastemalja noudattavat samaa linjaa muodostaen kuitenkin oman kokonaisuutensa.

Aikojen kuluessa on hankittu vakiokalusteita toimistotiloihin ja kokoontaitettavia irtotuoleja.

103 Linnantupa

LINNANTUPA

- pöydät massiivitammea 840x2250x790 mm.
- tuolit ilman käsinojia

280 Leipomon kahvila

LEIPOMON KAHVILA, PARVI SEKÄ HENKILÖKUNNAN TILAT

- pöydät tammea 845x1800x790 ja 845x1200x790mm.
- tuolit ilman käsinojia
- leipomon parvituolissa (alkup. ravintola) nojatuolit.

TUOLI

- 460x460x845 mm
- puuosat tammea
- istuimien päälliset kudottua sinivihreää kangasta tai ruskeaa nahkaa

JAKKARA

- koko 460x460x445 mm
- puuosat tammea
- istuimien päälliset kudottua sinivihreää kangasta tai ruskeaa nahkaa.

NOJATUOLI

- 560x560x860 mm
- puuosat tammea
- istuimien päälliset ruskeaa nahkaa

PÖYTÄ

- 500x560x540 mm
- puuosat tammea
- pinta ruskeaa laminaattia

LEIPOMON PENKKI

- koko n.400x1000x445 mm
- penkit tammea

KAPPELIN ALTTARI JA KASTEMALJA

- Altтарin (800x1200x1050 mm) ja kastemaljan jalustan (h=1100 mm, halkaisija 480 mm) puuosat ovat tammea. Kastemalja on hopeaa.

- Altтарin kynttilänjalat ja kudottu alttaritekstiili ovat myös arkkitehti Wickbergin suunnittelemat.

Kastemalja

Altari

110 Kappeli

KIINTOKALUSTEET

Restauroinnin aikana tehtyjä kiinteitä sisustuksia on Hämeen linnassa sisääntulohallissa (100) ja entisessä sisäänkäyntipaviljongissa (155). Lisäksi päälinnan ikkuna- ja ovisyvennyksien penkit ja hyllyt noudattavat samaa yksinkertaista linjaa massiivipuupintoineen.

SISÄÄNTULOHALLI 100

Vaatetiski on massiivitammea (leveys 600mm ja korkeus 900mm.). Sokkeliosa on patinoitua kuparia. Tiskin takana hyllykkö- ja kaappitilaa.

Restauroinnin valmistumisen jälkeen on lipunmyynti siirretty entisestä sisäänkäyntipaviljongista 1990-luvun lopulla tehtyyn museokauppaan (167). Kalusteet noudattavat aikaisempien sisustusten linjaa.

ENTINEN SISÄÄNKÄYNTIPAVILJONKI 155

Sisääntulopaviljonki lipputiskeineen on jäänyt pois käytöstä, kun pääsyliput ostetaan nykyisin museokaupasta 167. Lipputiskin taso ja myytävien julkaisujen vitriinitason puuosat ovat tammea.

MUSEOKAUPPA 167

Museokauppa avattiin vuonna 1997 kehämuurirakennuksen entiseen toimistohuoneeseen. Kalusteet on suunnitellut sisustusarkkitehti Pentti Hakala.

NAULAKOT

Vaatehallin kiinteän naulakon rungot ovat 20 x 20 mm teräsputkea. Hattu- ja kenkähyllyn ritiläosat ovat 5x5 mm:n neliötankoa. Naulakot ovat mustaksi maalattuja. Leipomon eteishallin pyöriällä siirrettävät naulakot ovat samaa tyyppiä.

ISTUINSYVENNYKS

Päälinnan muurattujen syvennyksien istuinosa on massiivitammea.

NÄYTTELYTILAT

127 Pienoismalliuhuone

226-227 Vaihtuvat näyttelytilat

POHJOINEN KEHÄMUURI 1. ja 2.KRS

Pohjoisen kehämuurin ensimmäisen kerroksen nk.pienoismalliuhuoneessa on linnan pienoismalli lasikuution alla valkoisella jalustalla. (2640 x 3470 x 1900mm). Toisessa kerroksessa on kaksi salia vaihtuville näyttelyille. Molemmissa saleissa on suuri kiinteä näyttelyvitriini, kooltaan n.3070x 10200mm. Tiloihin käytetään näyttelyistä riippuen myös väliaikaisia vitriinejä.

247 Hämmäläisten maa

247 Hämmäläisten maa

247 Hämmäläisten maa

249 Hämmäläisten maa

LÄNTINEN KEHÄMUURI 2.KRS

Läntisen kehämuurin toisessa kerroksessa on pysyvänä näyttelyinä "Hämmäläisten maa", näyttelysaleja yhteensä kolme kappaletta. Esineet on sijoitettu akryylistä tehtyihin vitriineihin valkoisten jalustojen päälle. Seinillä esittelytauluja ja tilaa jakavat katosta roikkuvat esittelytaulut. Osa näyttelykalusteista on myöhempiä lisäyksiä.

302 Tiilinäyttely

307 Vaihtuvat näyttelyt nk. ryijyhuone

308 Sakaristo/ puuveistokset

311 Restaurointinäyttely

311

311

PÄÄLINNA 3.KRS

Päälinnan kolmannen kerroksen pysyvissä näyttelyissä (tiili, rahaarre ja restaurointinäyttely) esillepano noudattaa samaa linjaa kuin toisen kerroksen näyttelytiloissa. Lisäksi yksi sali toimii vaihtuvien

näyttelyiden tilana, jossa on uudet kolmiomaiset vitriinit (h=2070mm). Kirkon sakaristossa on esillä puuveistoksia seinästä kannatettujen jalustojen päällä. Veistokset on suojattu akryyllillä.

4.2 SUUNNITELMALUONNOKSET

Linnan sisääntulohallin hissi

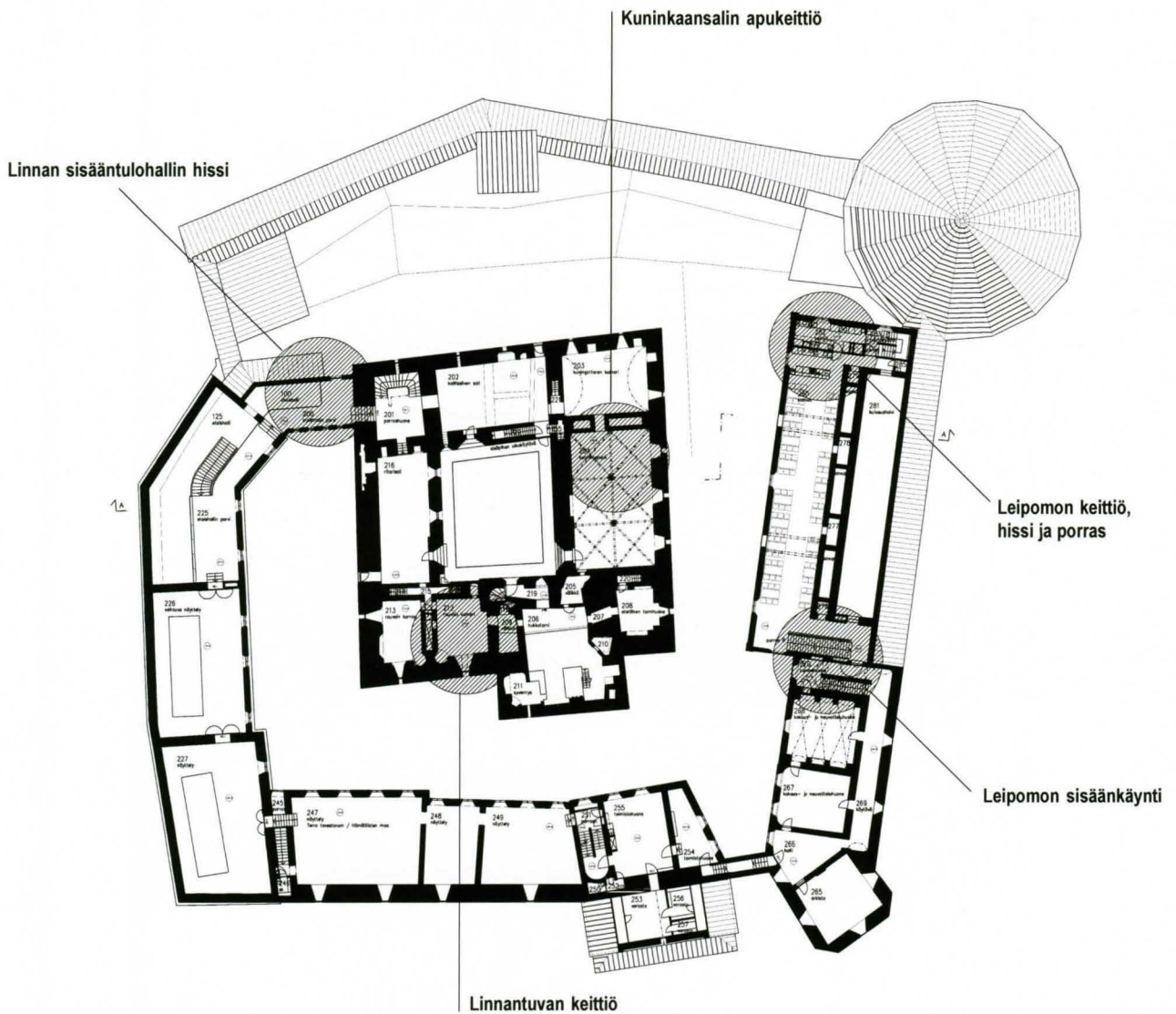
- 31 Hissin sijoitusvaihtoehdot 1:150
- 32 Hissin sijoitusehdotus / pohjapiirustus 1:150
- 33 Hissin sijoitusehdotus / pystyleikkaus 1:100
- 34 Näkymäluonnos ja julkisivupiirustus uudesta hissistä

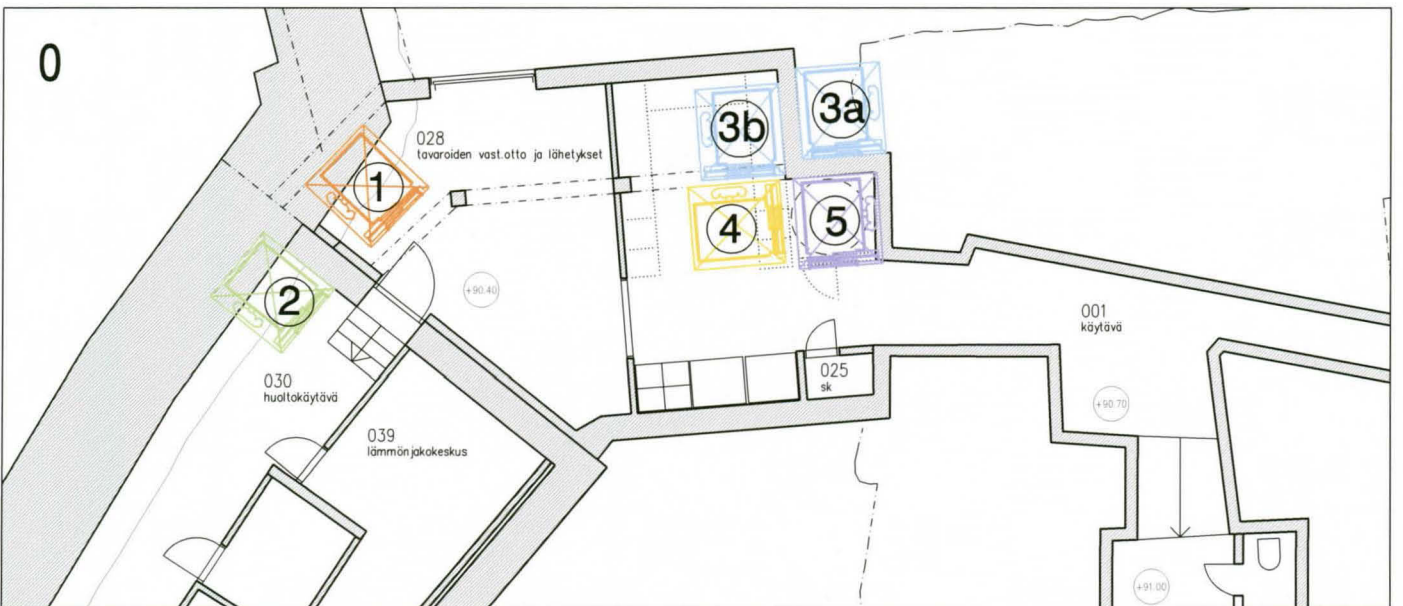
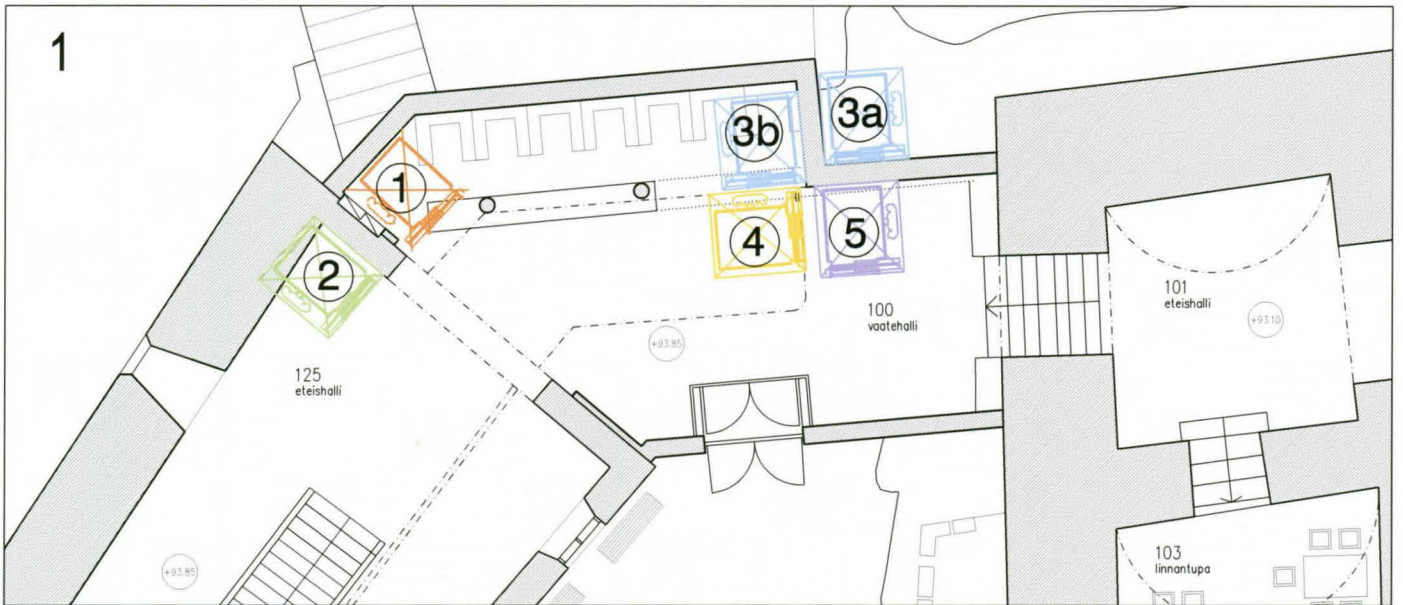
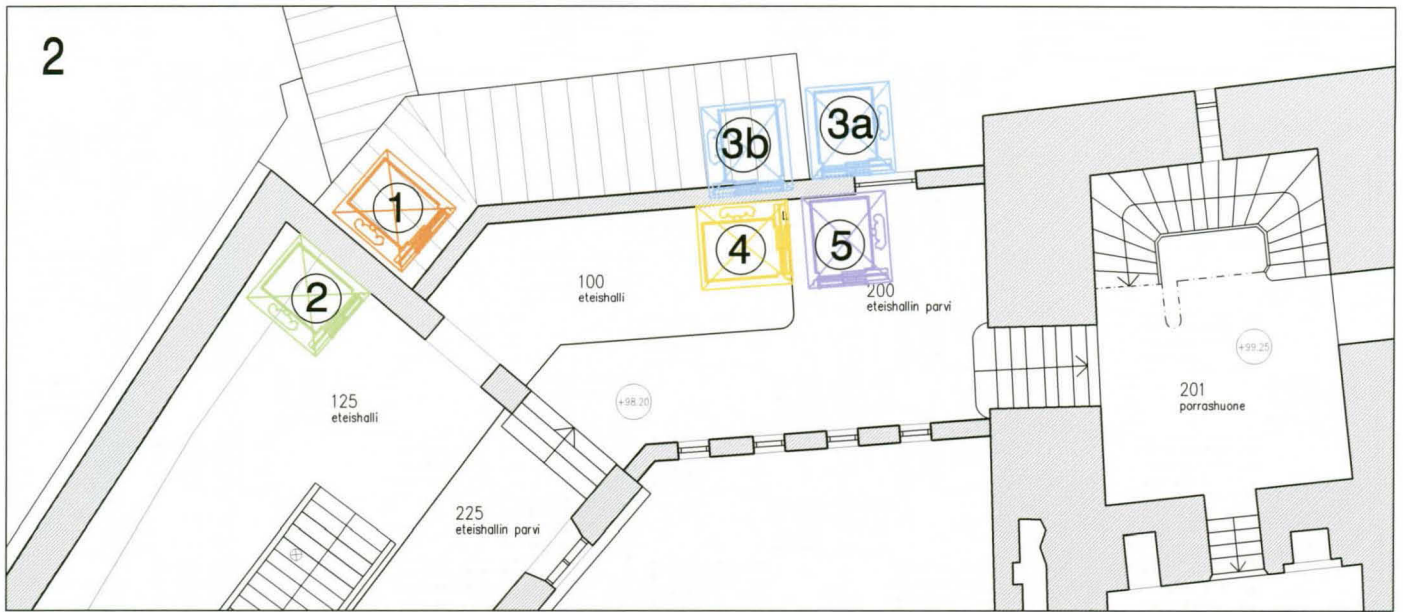
Leipomon sisäänkäynti, hissi ja keittiö

- 35 Leipomon sisäänkäynti 1:150
- 36 Leipomon keittiö ja uusi porrashuone / pohjapiirustukset 0-3 krs. 1:200
- 37 Leipomon keittiö / pohjapiirustus 2.krs 1:150
- 38 Leipomon keittiö / leikkaus A-A 1:150

Päälinnan keittiöt

- 39 Linnantuvan keittiö 1:100
- 40 Kuninkaansalin apukeittiö 1:100

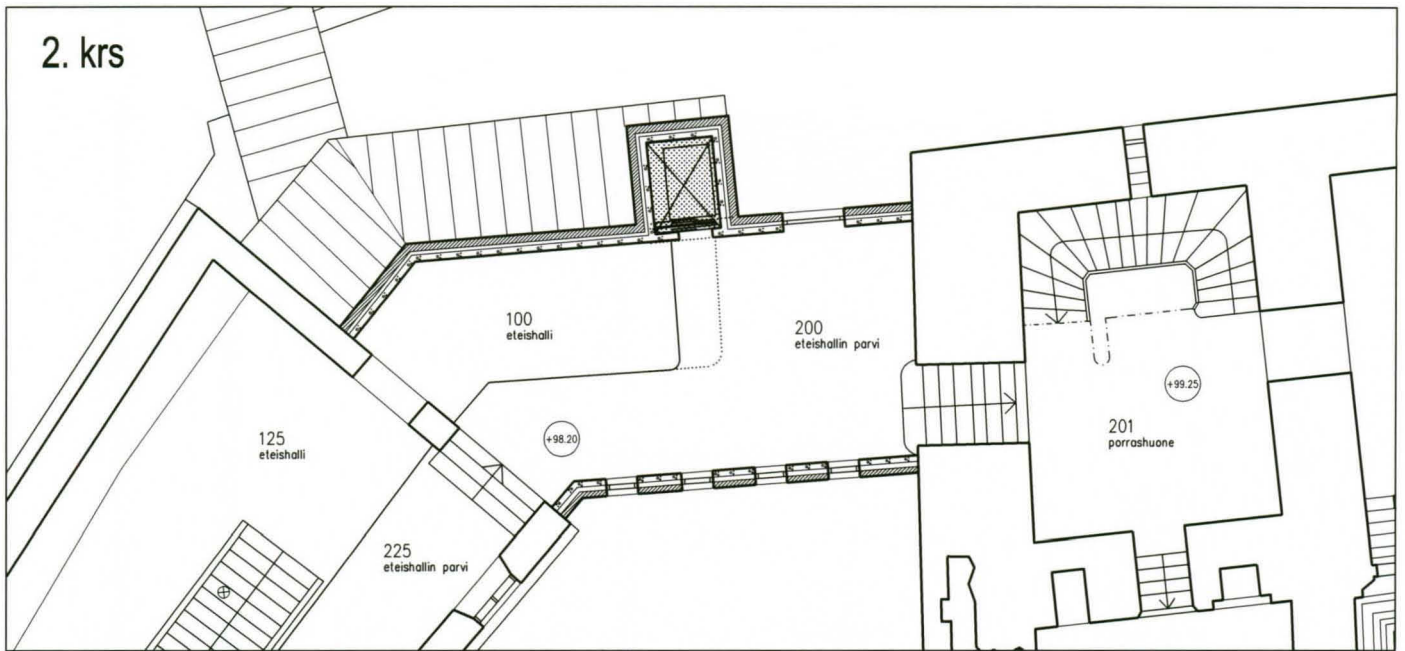
Hämeen linna

PÄÄLINNAN HISSIN SIIJOITUSVAIHTOEHDOT

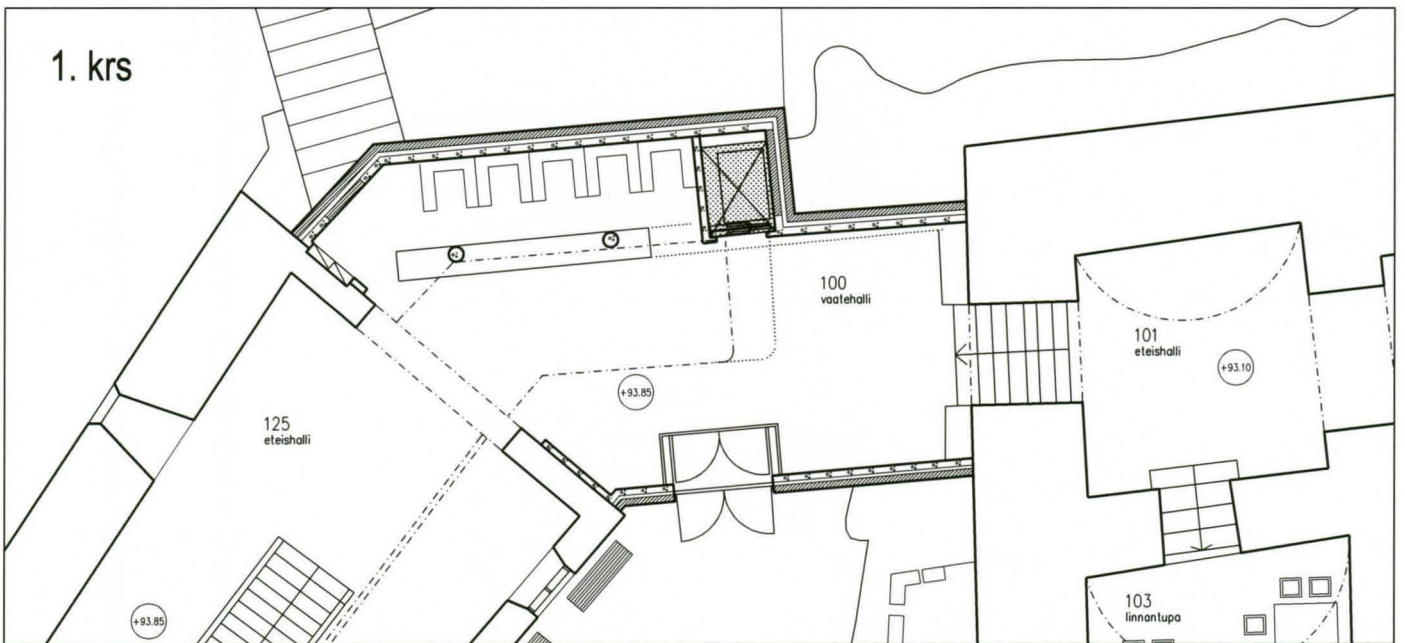
Pohjapiirustukset 1:150

Arkitehtitoimisto Schulman Oy

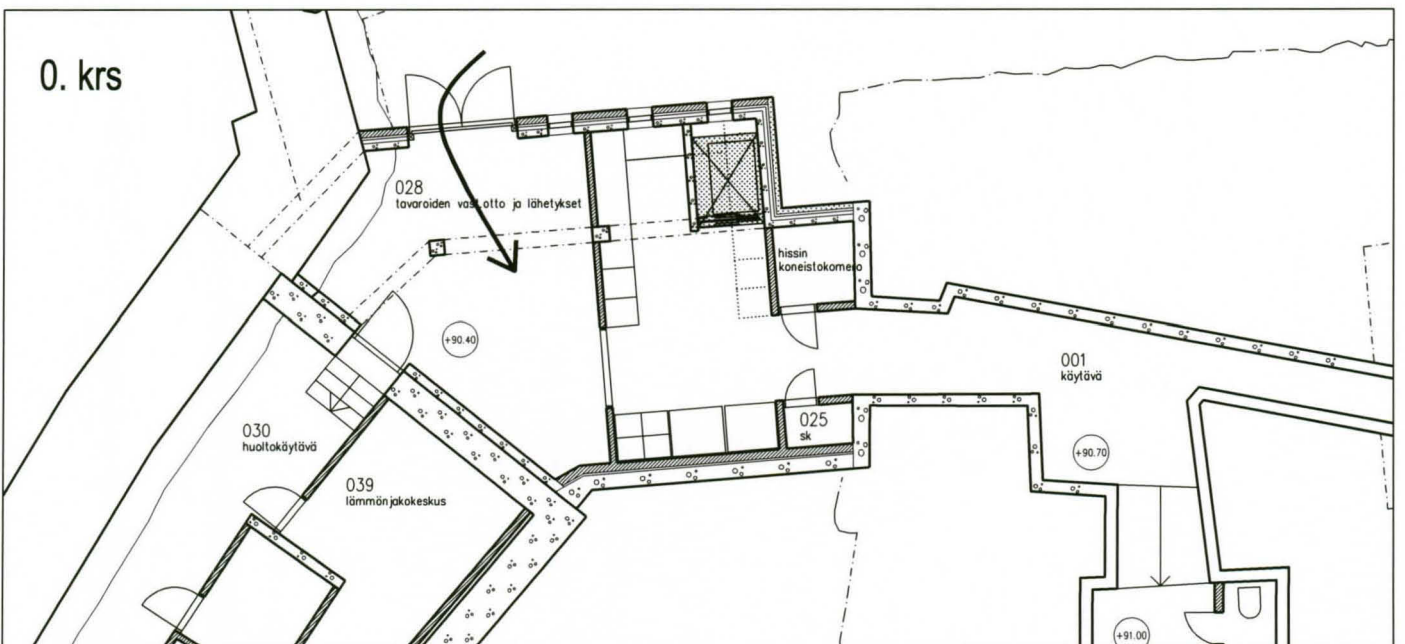
2. krs

1. krs

0. krs

Esim. KONE minihissi / Ylläs 520

- kori: 900 x 1400 mm

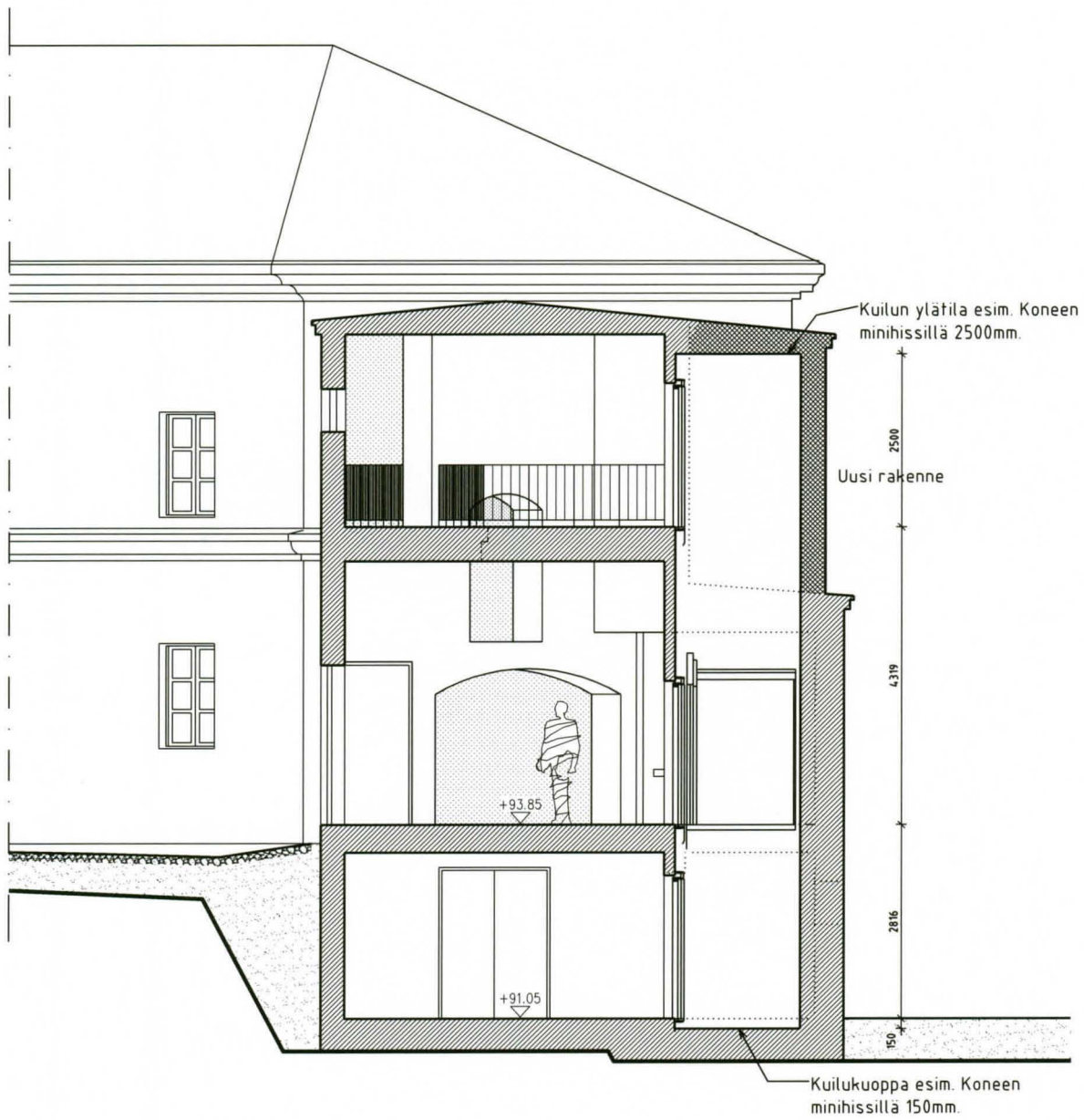
- kuilu: 1300 x 1790 mm

Hämeen linna

PÄÄLINNAN HISSIN SIIJOITUSEHDOTUS

Pohjapiirustus 1:150

Arkkitehtitoimisto Schulman Oy

Hämeen linna

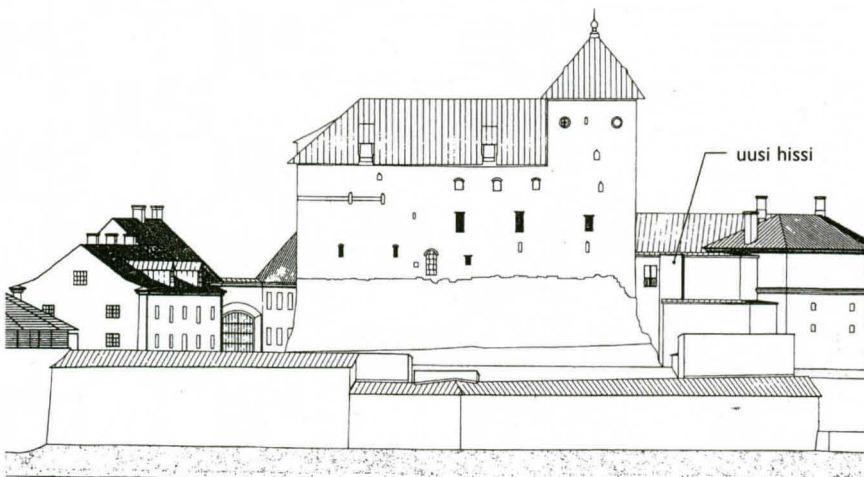
PÄÄLINNAN HISSIN SIOITUSEHDOTUS

Hissikuilun pystyleikkaus 1:100

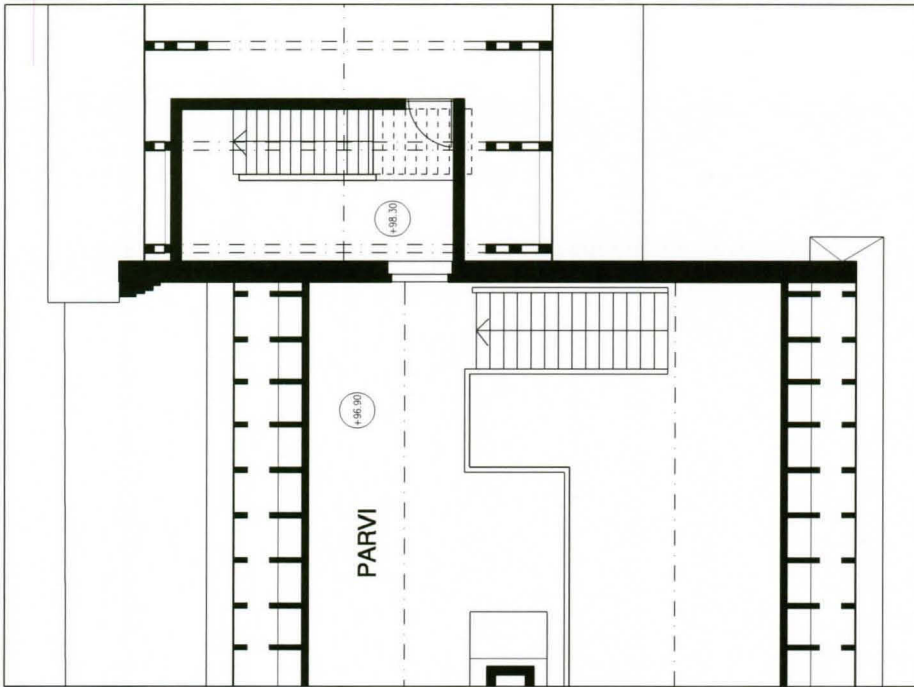
Arkkitehtitoimisto Schulman Oy

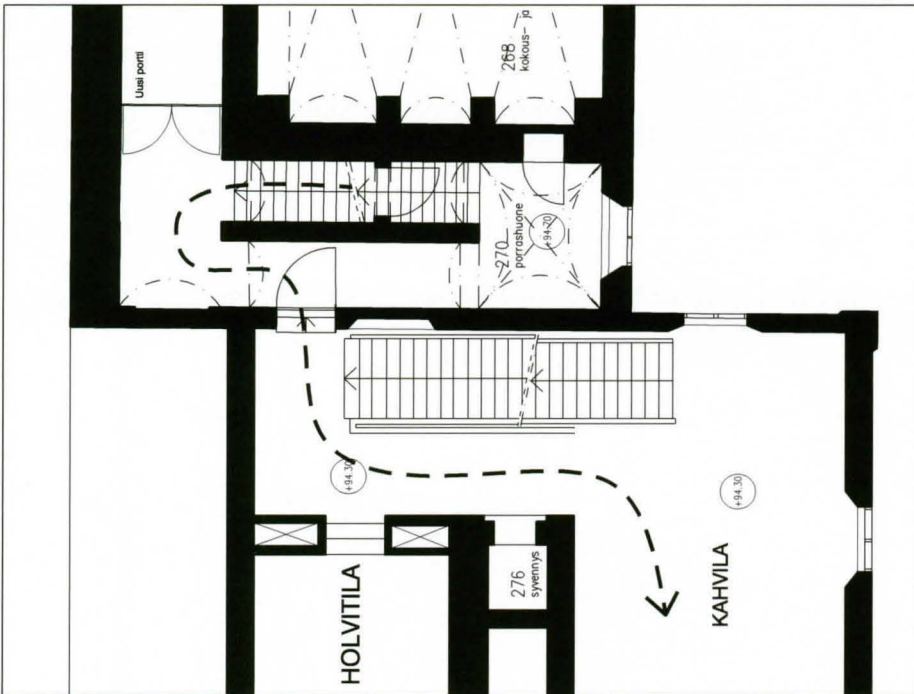
Näkymäkuva päälinnan ja pohjoisen kehämuurin välisen sisääntulohallin julkisivusta yleisöhisin rakentamisen jälkeen.

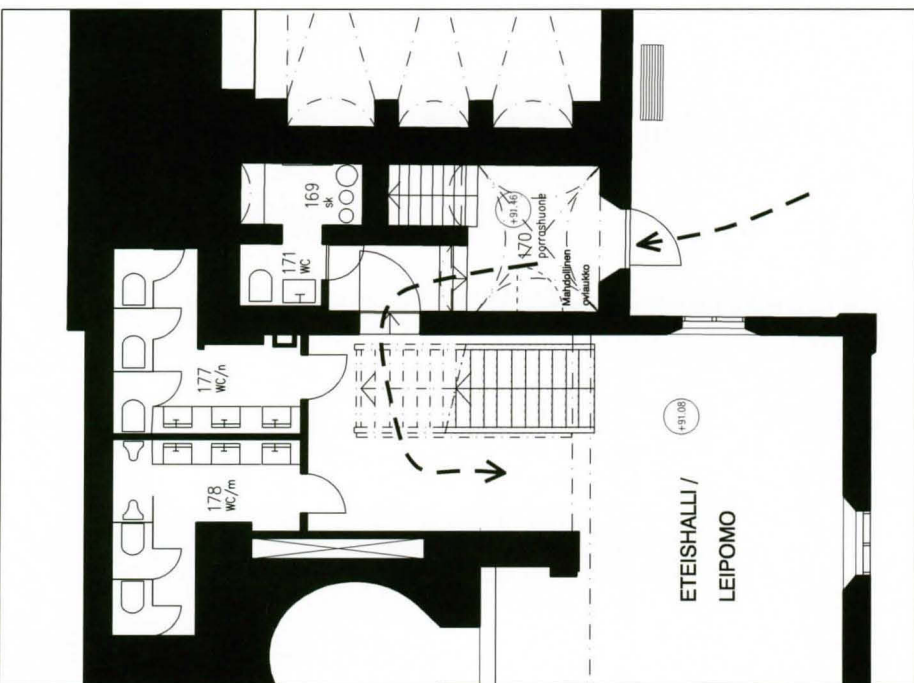
Julkisivu itään yleisöhisin rakentamisen jälkeen.

3.KRS / KAHVILAN PARVI

2.KRS / KAHVILA

1.KRS / ETEISHALLI; LEIPOMO

Leipomon kahvilan uusi sisäänkäynti

Leipomorakennuksen kahvila-asiakkaiden sisäänkäynnin helpottamiseksi on tutkittu mahdollisuutta johtaa käynti suoraan leipomon ja eteläisen kehämuurin nivelkohdasta hyödyntämällä olemassa olevaa sisäänkäyntiä. Näin ei myöskään leipomon sisäänkäynti tarvitsisi erillistä tuulikaappia.

Eteläisen kehämuurin vanhaa holvattua porrasta pitkin päästään suorinta reittiä 2.kerros kahvilatilaan.

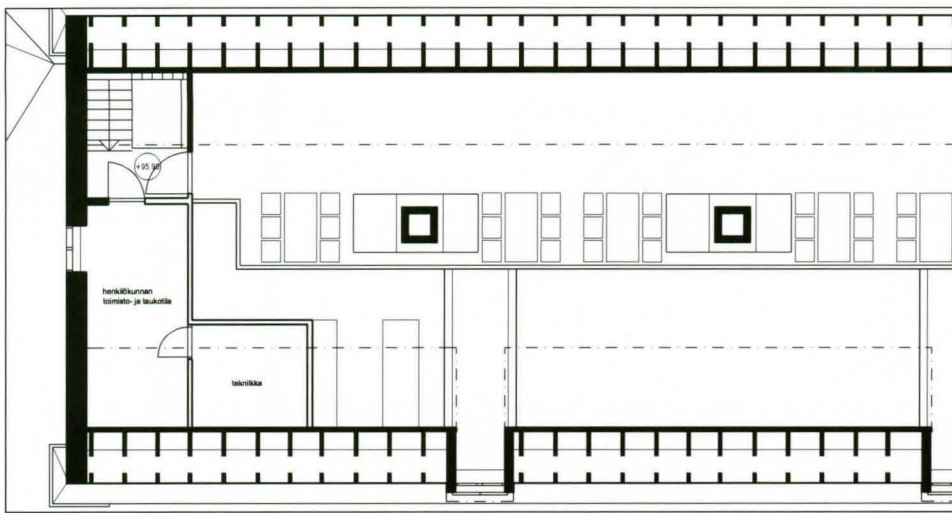
Sisääntulokerroksesta on pääsy myös leipomon eteishalliin. Nykyiset ensimmäisen ja toisen kerroksen ovet avattaisiin yleisölle.

Hämeen linna

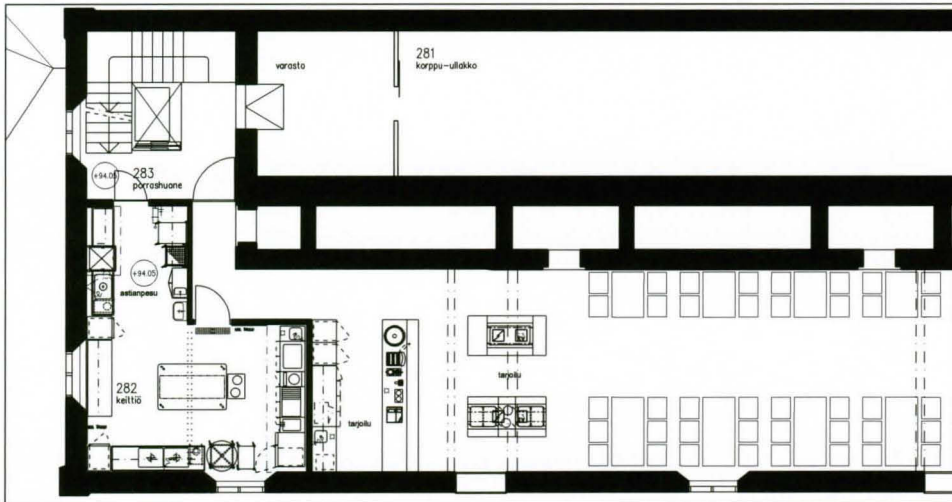
LEIPOMON SISÄÄNKÄYNTI

Pohjapiirustus 1:150

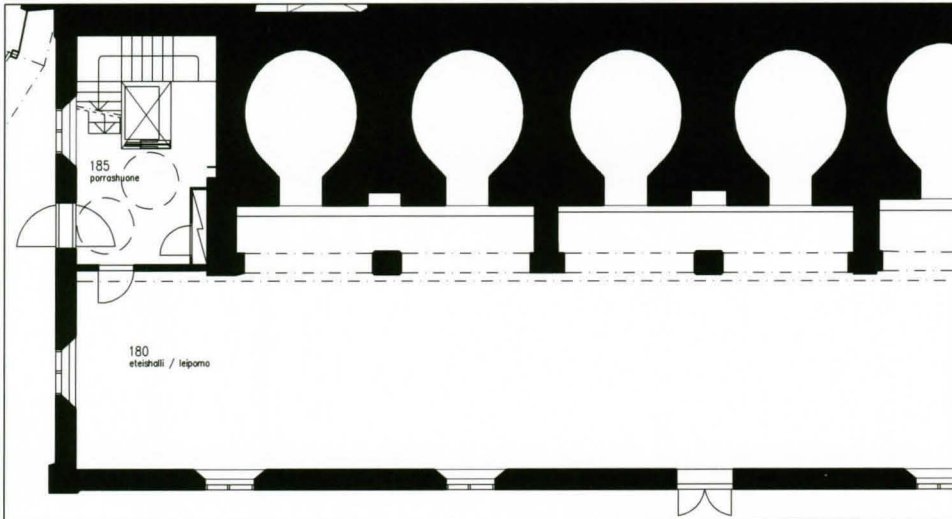
Arkkitehtitoimisto Schulman Oy

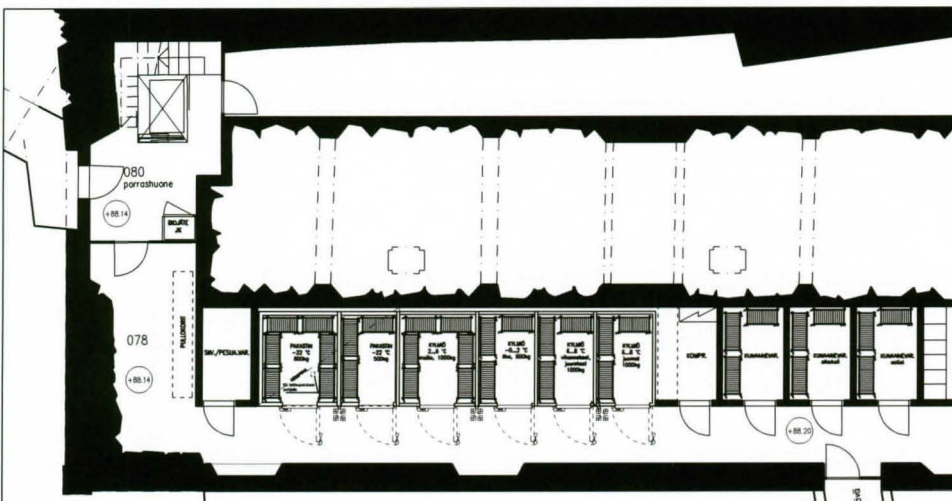
3.KRS / KAHVILAN PARVI

2.KRS / KAHVILA

1.KRS / LEIPOMON ETEISHALLI

0.KRS / KELLARI

Leipomon kahvilaravintola

Ehdotuksen lähtökohtana on ollut nykyisen liian ahtaan ja kahdessa kerroksessa toimivan keittiön parantaminen sekä hissien tarve yleisölle ja keittiöhenkilökunnalle.

Porrashuone ja hissi

Suunnitelmassa vanhaa porrashuonetta on laajennettu. Kaksivartinen porttas on muutettu kolmivartiseksi ja portaan keskelle on sijoitettu uusi hissi, joka palvelee sekä yleisöä että keittiön tavaran kuljetusta (minihissi/ korin mitat 900x1400mm).

Hissi ulottuu kellarikerroksesta toiseen kerrokseen saakka. Kolmannen kerroksen kahvilan parvitiila on liian matala hissille.

Keittiötilat ja kahvilaravintola/ 2. ja 3.krs

Nykyisin sekä toisessa ja kolmannessa kerroksessa sijaitseva keittiö on toiminnan tehostamiseksi siirretty kokonaisuudessaan toiseen kerrokseen. Keittiötä on laajennettu kahvilatilaan päin. Kahvilatilan kiinteä tarjoilukaluste suunnitellaan siten, että se on juhlavissa tilaisuuksissa muutettavissa pelkistetyksi taustaksi tai baariksi. Lounastarjoilua varten esitetään siirrettävät buffet-pöydät. Pitkänomaisesta holvimaisesta takatilasta erotetaan väliseinällä tila astioiden varastointia varten.

Kolmanteen kerrokseen on keittiön yläpuolelle sijoitettu henkilökunnan toimisto- ja taukotila sekä varastotilaa.

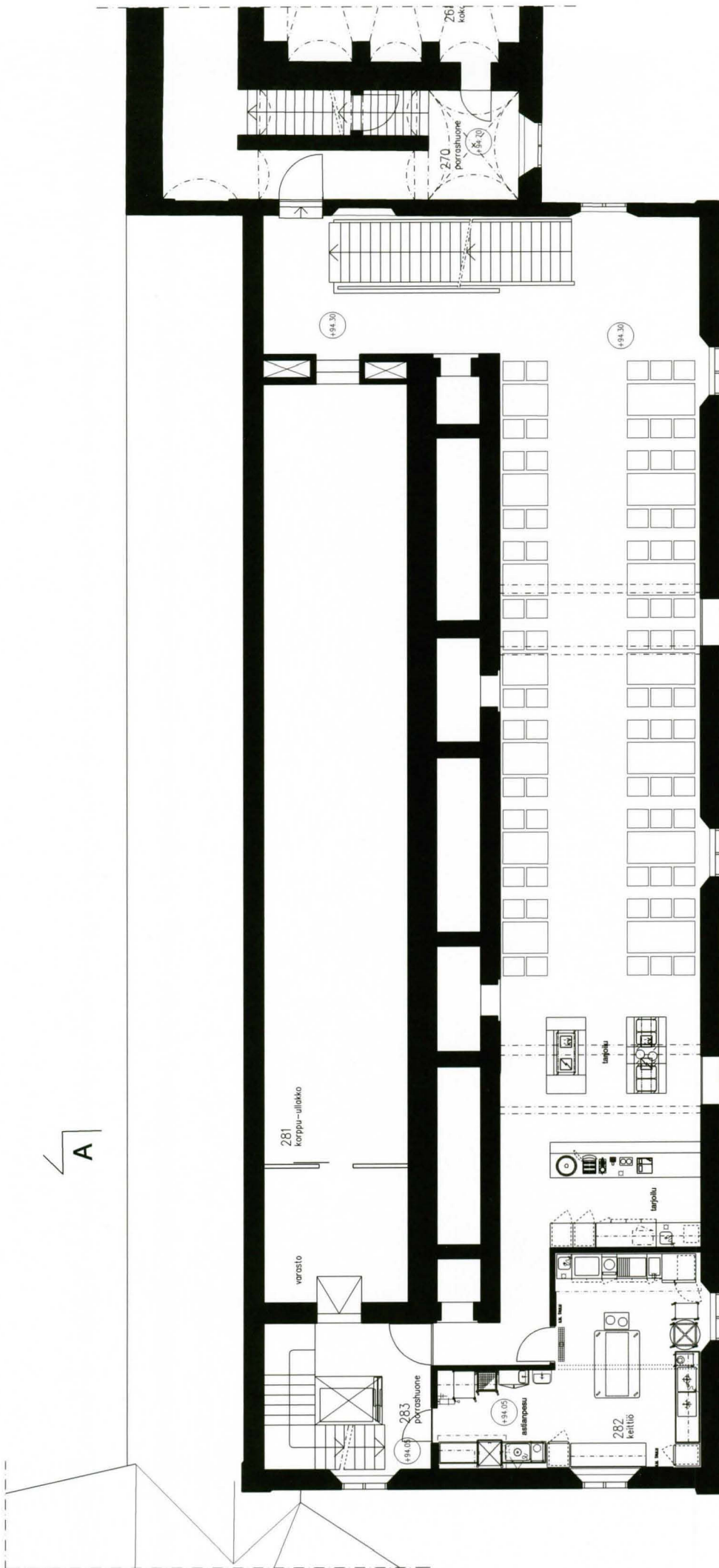
Kellarikerros

Kellarikerroksen nykyiset varastotilat säilyvät periaatteessa ennallaan, mutta tiloja uudelleen järjestämällä on tilat saatu toimivimmiksi. Pakastinhuoneiden sijoituksessa on huomioitu olemassa olevat lattiasyvennykset.

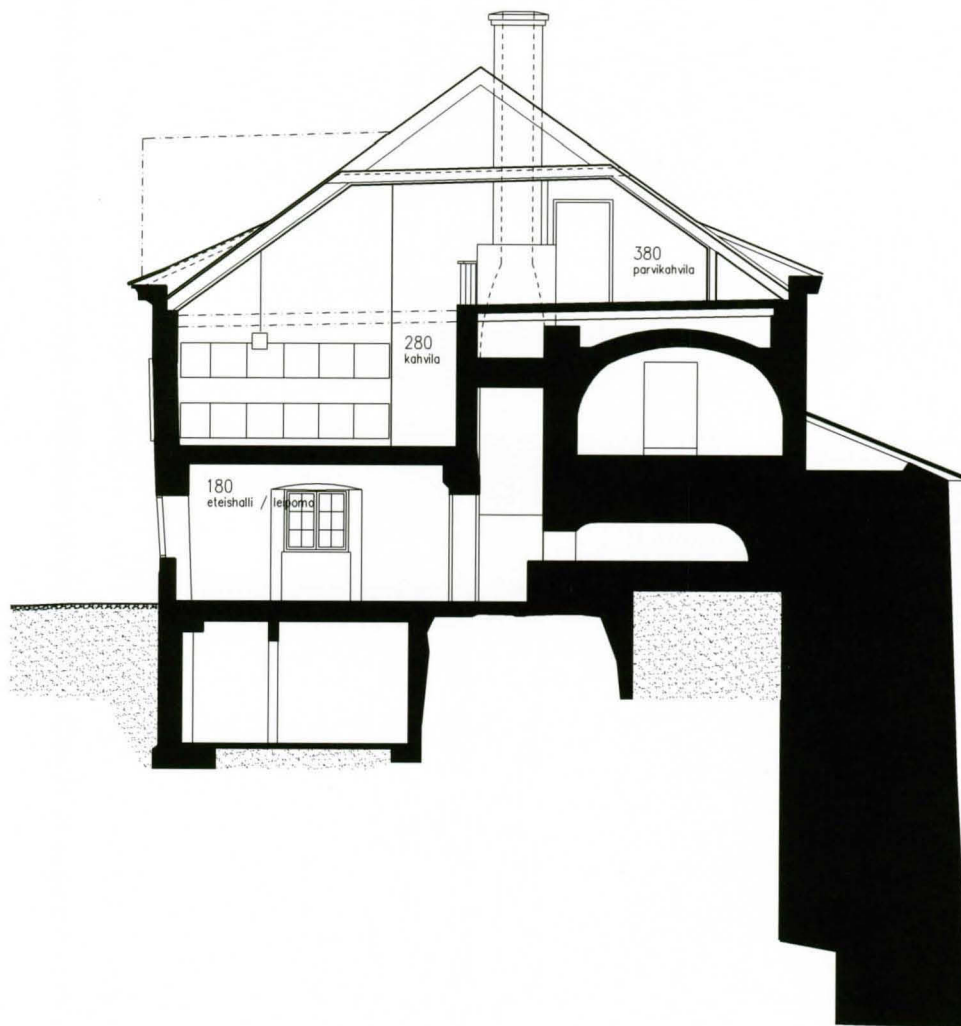
Hämeen linna

LEIPOMON KEITTIÖ

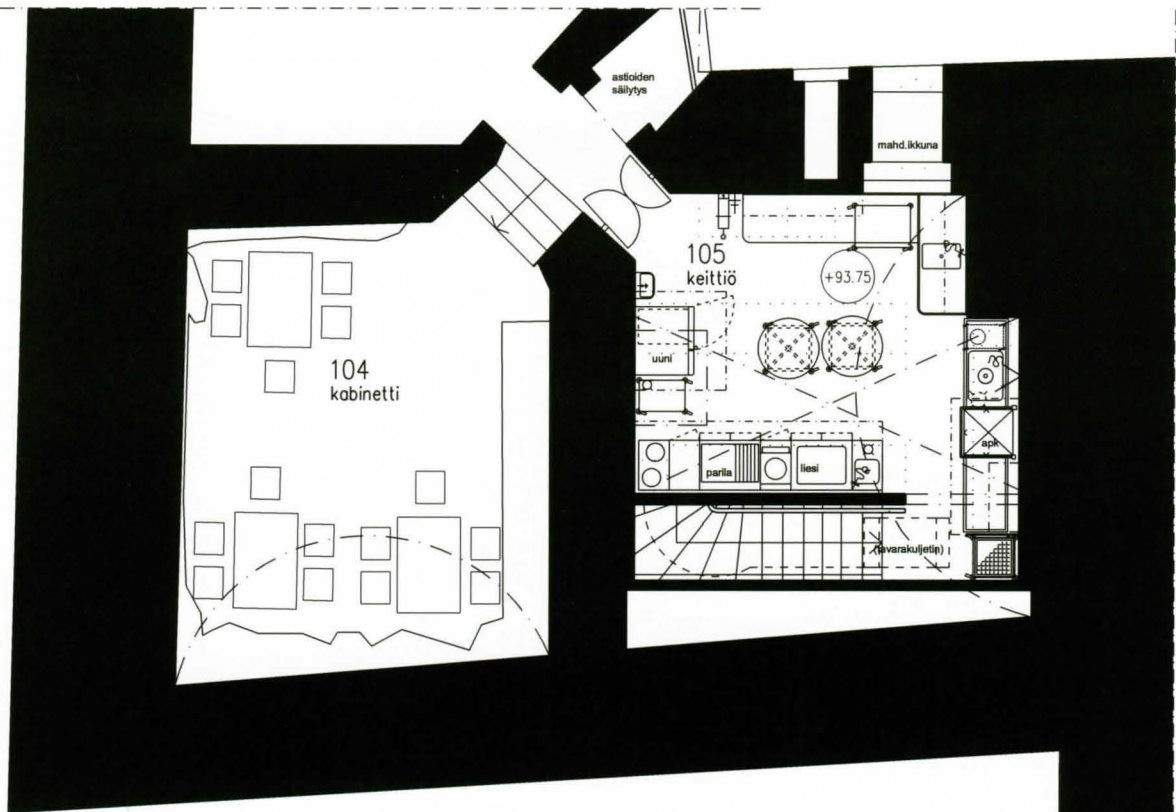
Pohjapiirustukset 0-3. krs 1:200
Arkkitehtitoimisto Schulman Oy

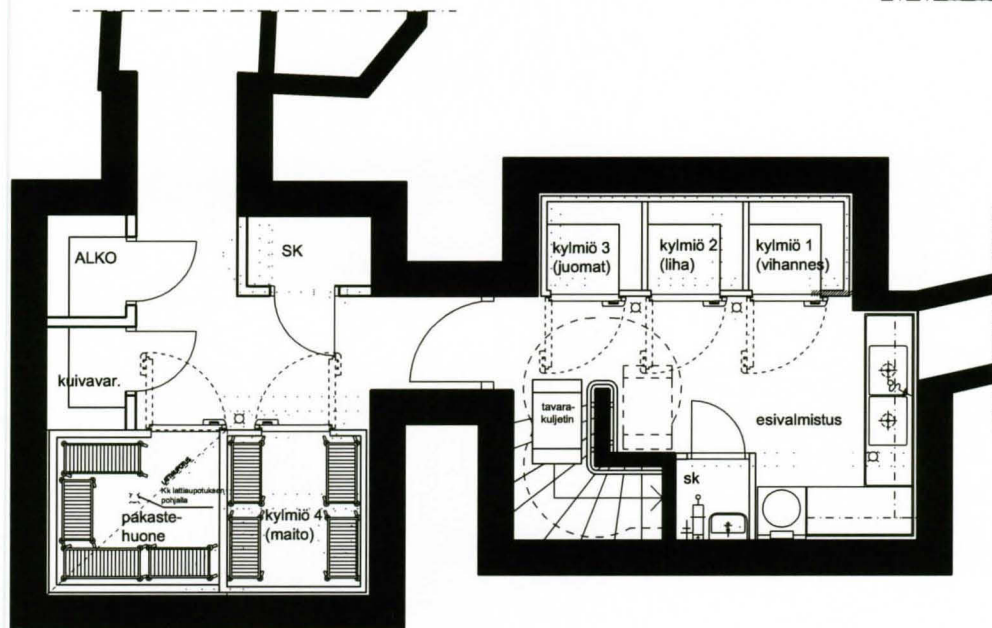
Hämeen linna
 LEIPOMON KEITTIÖ
 Pohjapiirustus 2.krs 1:150
 Arkkitehtitoimisto Schulman Oy

Hämeen linna
LEIPOMON KEITTIÖ
Leikkaus A-A 1:150
Arkkitehtitoimisto Schulman Oy

1.KRS

0.KRS / KELLARI

Linnantuvan keittiö

Linnantuvan kahdessa kerroksessa toimiva keittiö on koko päälinnan ravintolatoiminnan ydin. Nykyiset tilat ovat ahtaat, mutta tilojen laajentaminen ei ole mahdollista. Olemassa olevien tilojen tehokkuutta on parannettu uusien nykyistä toimintaa vastaavien laitteiden tarkasti harkitulla sijoittelulla.

Ehdotuksessa on 1.kerroskeittiön laitteet sijoitettu seinustoille, siirreltävät lämpövaunut tilan keskelle. Lisätilaa keittiöön on saatu laajentamalla ja parantamalla kellarikerroksen esivalmistustilaa. Tavarankuljetuksen helpottamiseksi on portaaseen esitetty porrastus. Portaaseen voitaisiin mahdollisesti saada väljyyttä hyödyntämällä nykyisen väliseinän ja vanhan muurin välistä tilaa.

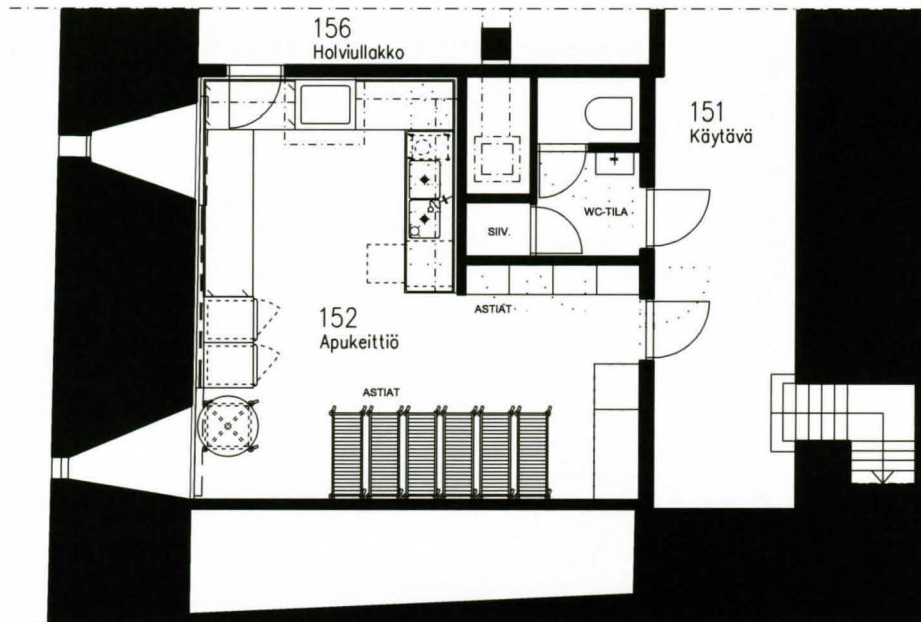
Keittiötilan avartamiseksi tutkitaan tekniikan sijoittamista siten, että nykyisen alakaton yläpuolella oleva vanha holvi voitaisiin jättää näkyviin. Päivänvalon saamiseksi tilaan tutkitaan myös nykyisen umpinaisen aukon muuttamista ikkunaksi.

Kellarikerrokseen on saatu lisää kylmiöitä ja säilytystiloja siirtämällä keittiöhenkilökunnan sosiaalitilat pohjoisen kehämuurin kellarikerroksen olemassa oleviin sosiaalitiloihin. Myös käytävän 001 nykyinen pukuhuoneta muutetaan astiavarastoksi. Keittiön biojätekyliö on sijoitettu kellarikerroksen sisäänkäynnin yhteyteen, jota kautta myös tavarankuljetus tapahtuu.

Hämeen linna

LINNANTUVAN KEITTIÖ

Pohjapiirustukset 0-1. krs 1:100
Arkkitehtitoimisto Schulman Oy

Kuninkaansalin apukeittiö / tila 152

Linnan ylemmissä kerroksissa mm. kuninkaansalissa on tarjoilun järjestäminen monimutkaisten yhteyksien takia nykyisellään hankalaa. Kuninkaansalin vieressä toimivan taukotilan muuttaminen apukeittiöksi eli linnantuvan jakelukeittiöksi helpottaisi sekä tarjoilua että linnantuvan keittiön kohdistuvia paineita.

Ehdotuksessa on nykyinen tilajärjestely säilynyt lähes ennallaan. Tilassa tarvittavat keittiölaitteet kuten liesi, lämpökaappi ja astianpesukone on sijoitettu nykyisen märkätilapaketin viereen lvis-vetojen takia. Lisäksi tilassa tarvitaan paljon laskutilaa ja runsaasti astioiden säilytystilaa. Ulkoseinän puhtaaksi muurattu tiilipinta jää näkyviin. Nykyinen puulattia joudutaan peittämään kosteuden kestäväällä lattiamateriaalilla.

Hämeen linna

KUNINKAANSALIN APUKEITTIÖ
Pohjapiirustus 1½.krs 1:100
Arkkitehtitoimisto Schulman Oy

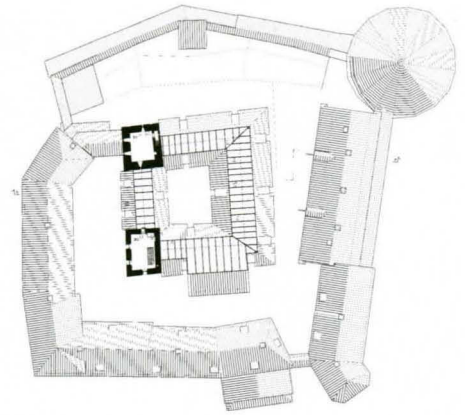
4.3 PIIRUSTUKSET / NYKYTILANNE

Asemapiirros 1:2000

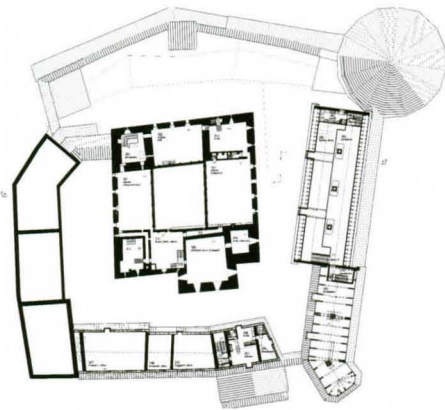
Pohjapiirustukset 1:450

Leikkaus 1:450

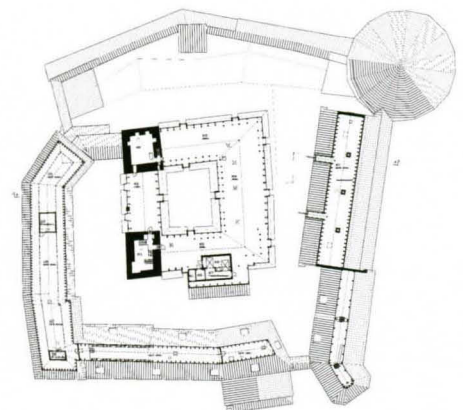
Tilojen käyttötarkoitukset 1-3 krs. 1:350

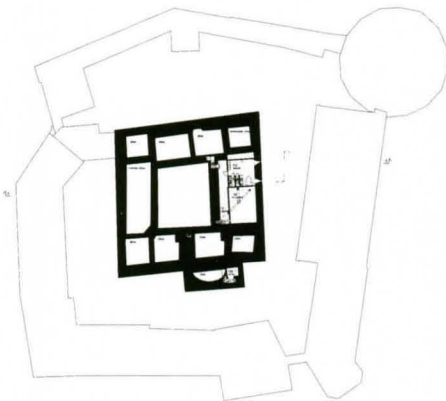
5. KERROS

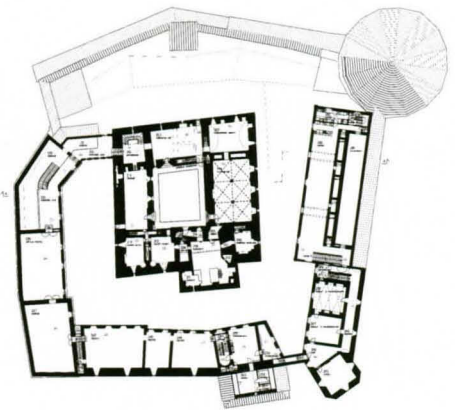
3. KERROS

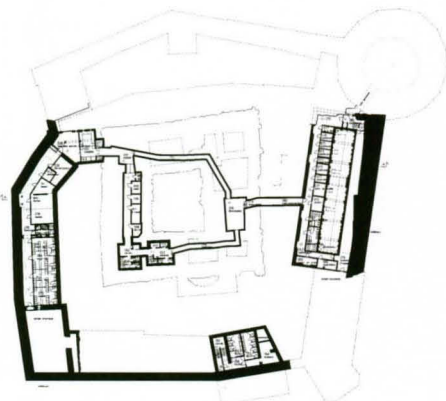
4. KERROS

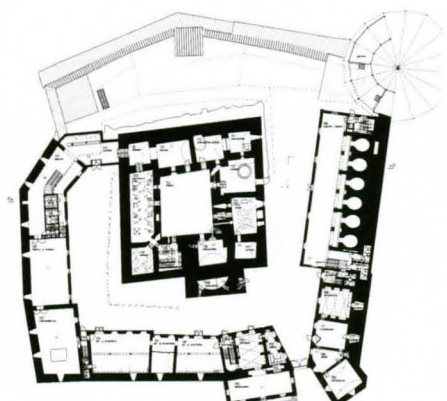
1½. KERROS

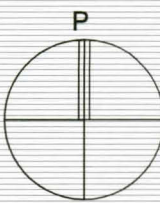
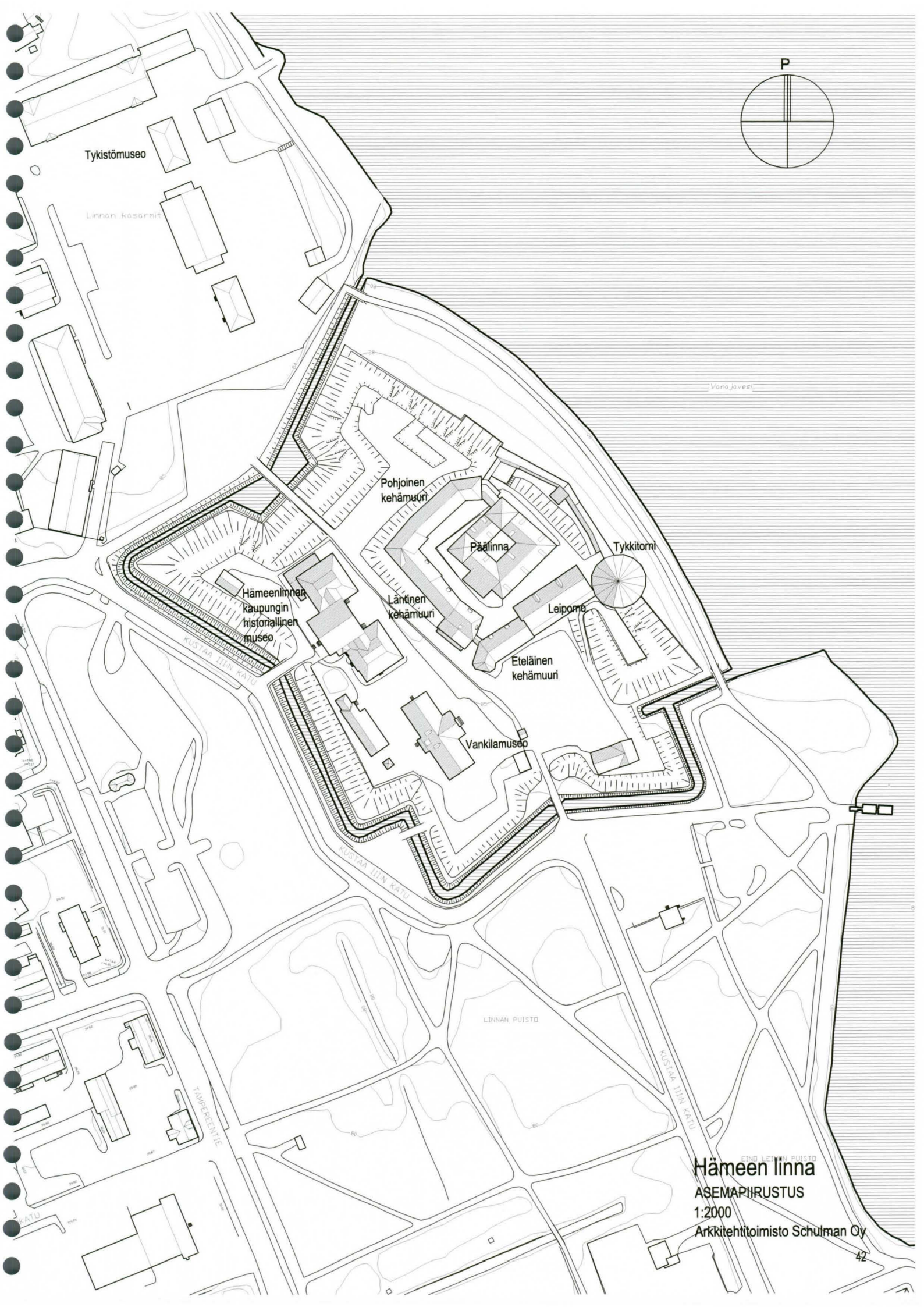
2. KERROS

0. KERROS

1. KERROS

Vaivajäsest

Tykistömuseo

Linnan kasarnit

Pohjoinen kehämuuri

Päälinna

Tykkitori

Hämeenlinnan kaupungin historiallinen museo

Läntinen kehämuuri

Leipomo

Eteläinen kehämuuri

Vankilamuseo

KUSTAA IIIN KATU

KUSTAA IIIN KATU

LINNAN PUISTO

KUSTAA IIIN KATU

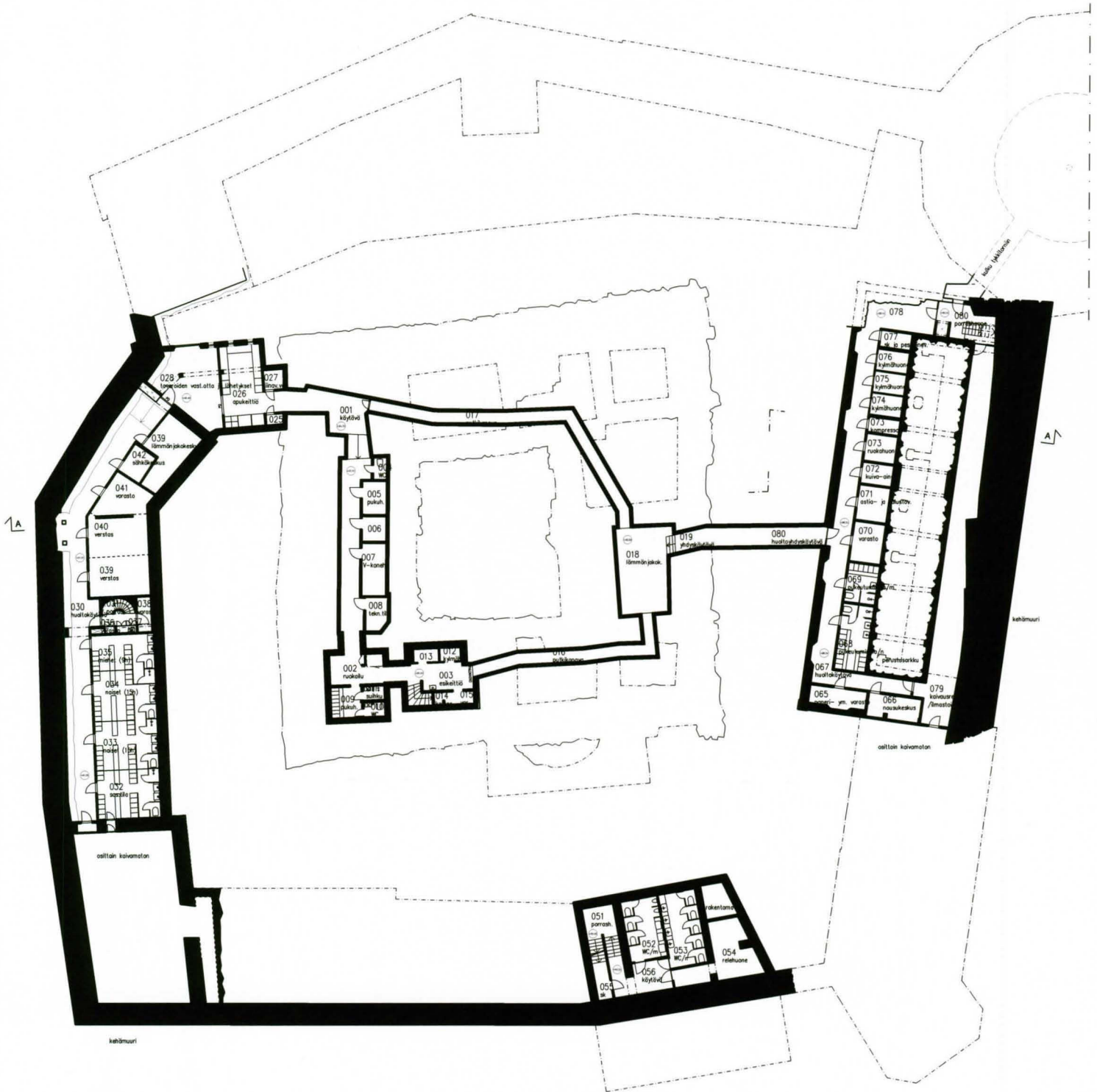
TAMPEREDINTIE

Hämeen linna

ASEMAPIIRUSTUS

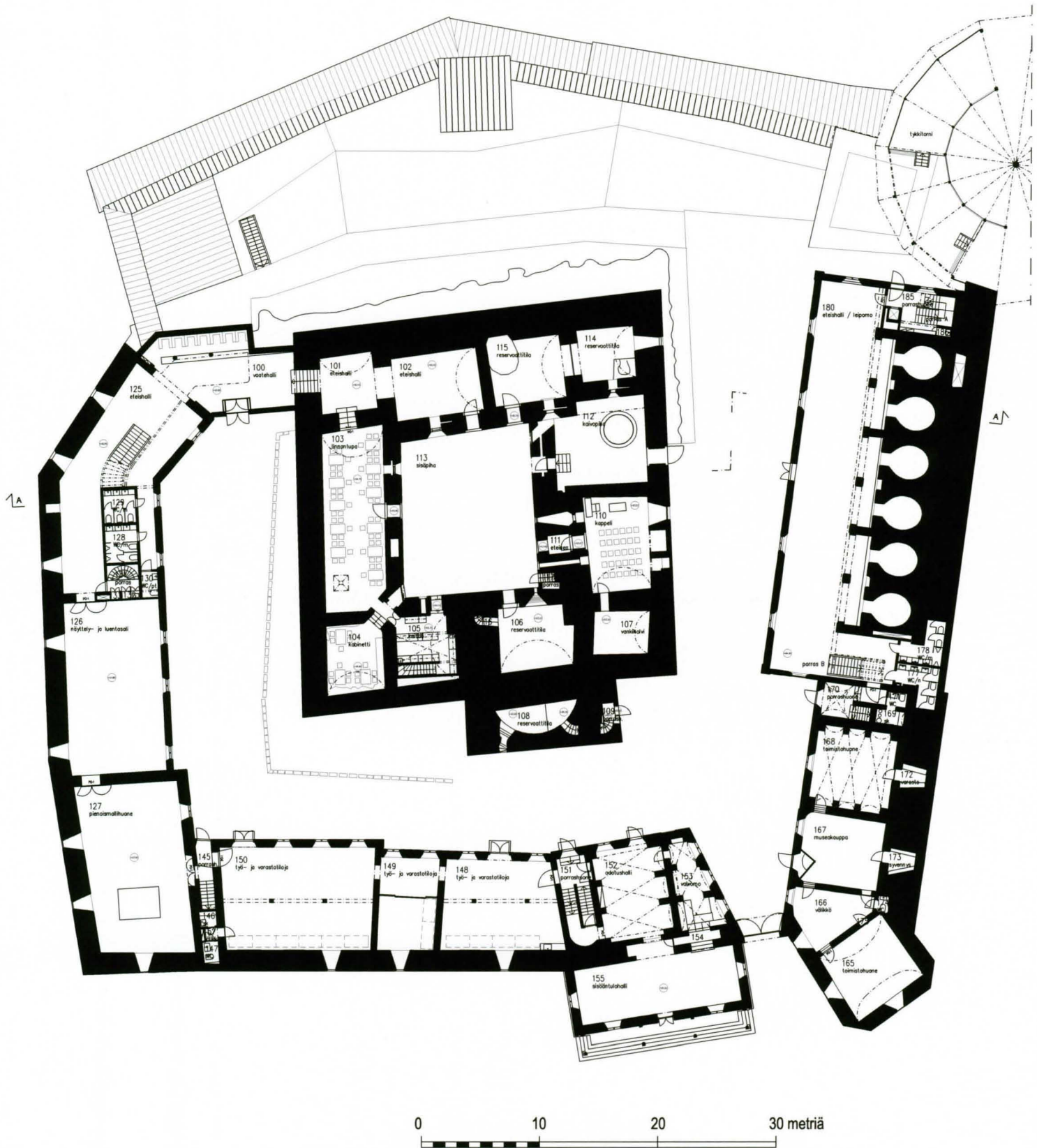
1:2000

Arkkitehtitoimisto Schulman Oy

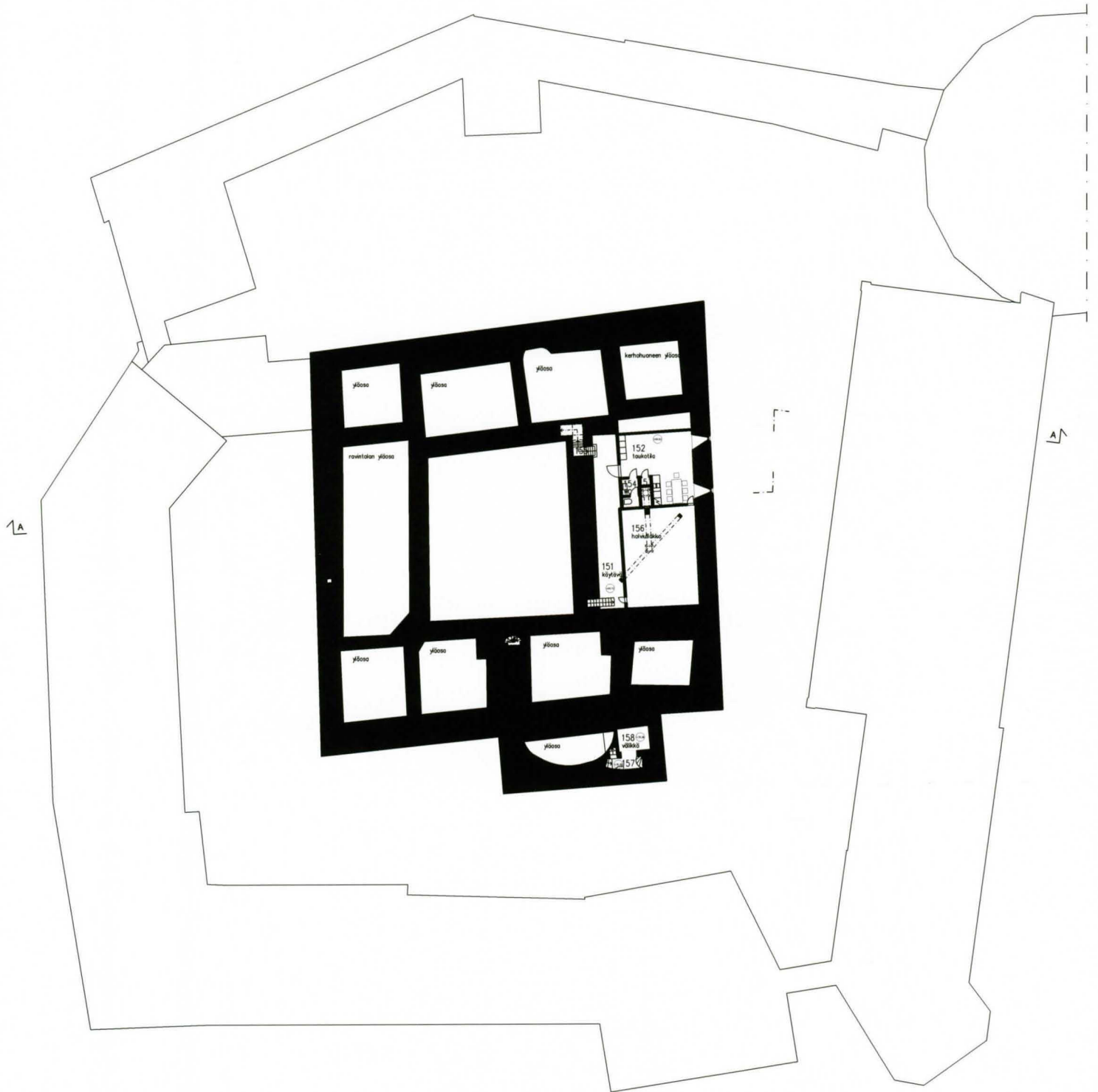

Hämeen linna
 0.KERROS
 Pohjapiirustus 1:450
 Arkkitehtitoimisto Schulman Oy

0

Hämeen linna 1
 1.KERROS
 Pohjapiirustus 1:450
 Arkkitehtitoimisto Schulman Oy

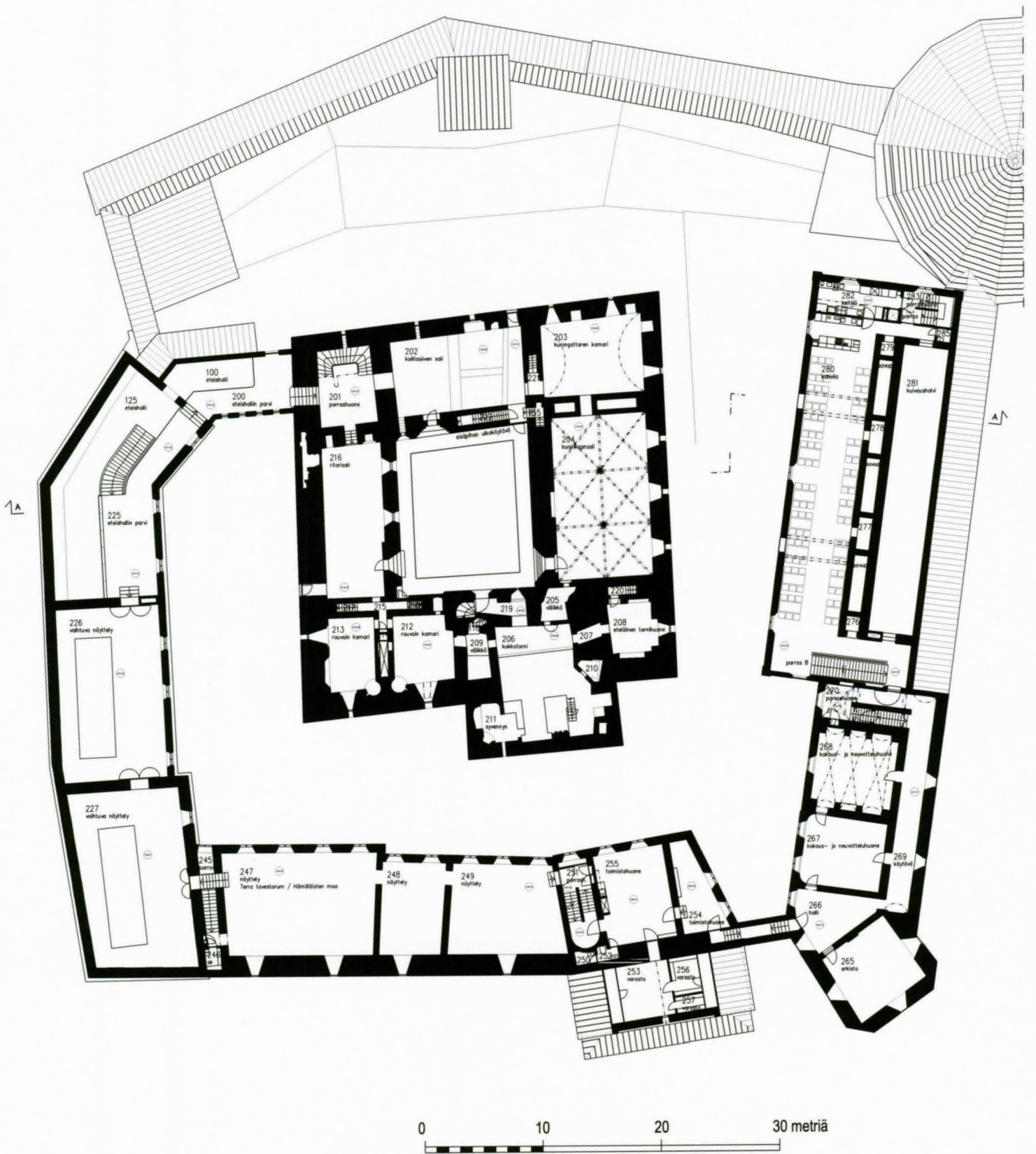

Hämeen linna 1½

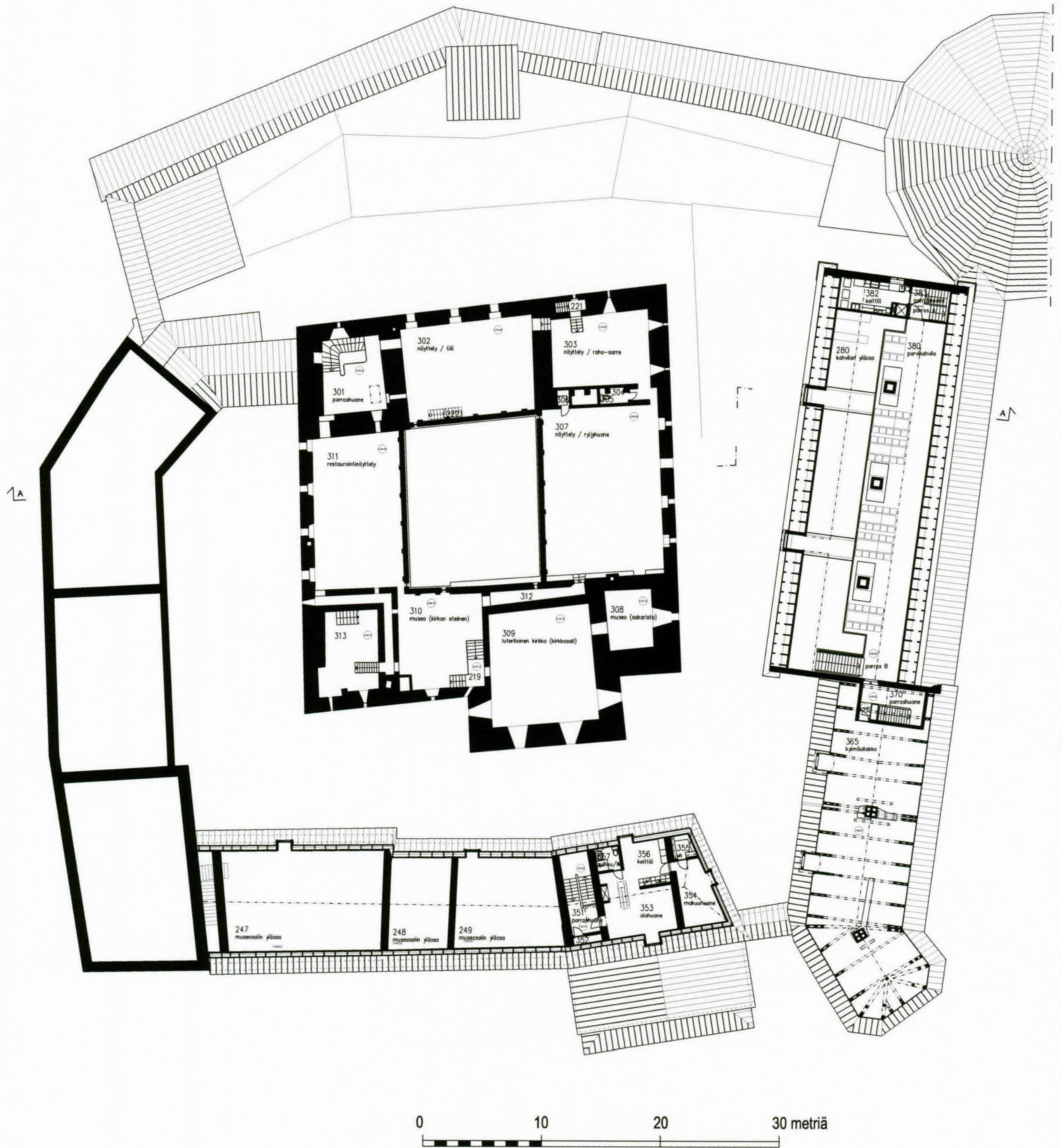
1½.KERROS

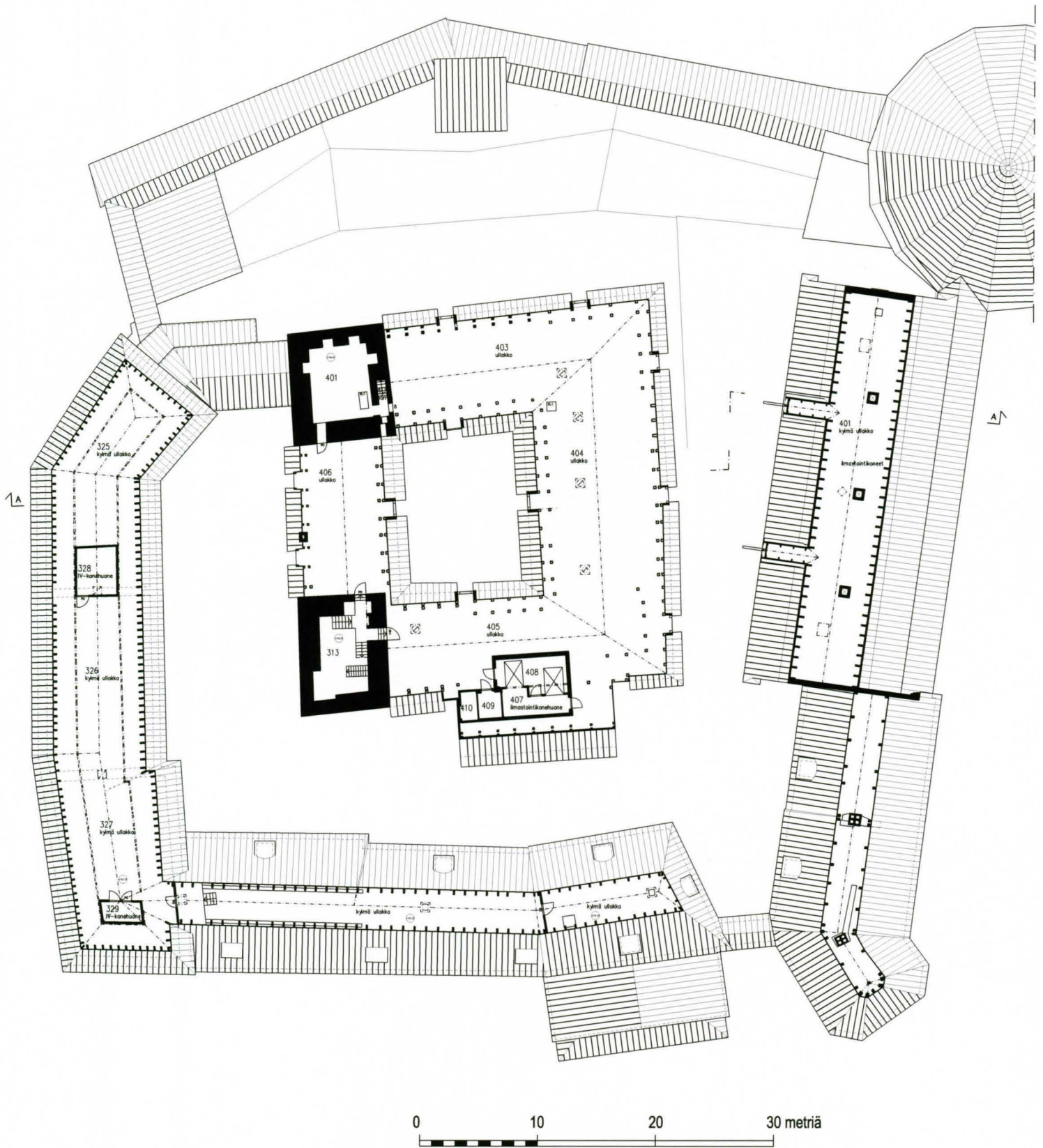
Pohjapiirustus 1:450

Arkkitehtitoimisto Schulman Oy

Hämeen linna 2
 2.KERROS
 Pohjapiirustus 1:450
 Arkkitehtitoimisto Schulman Oy

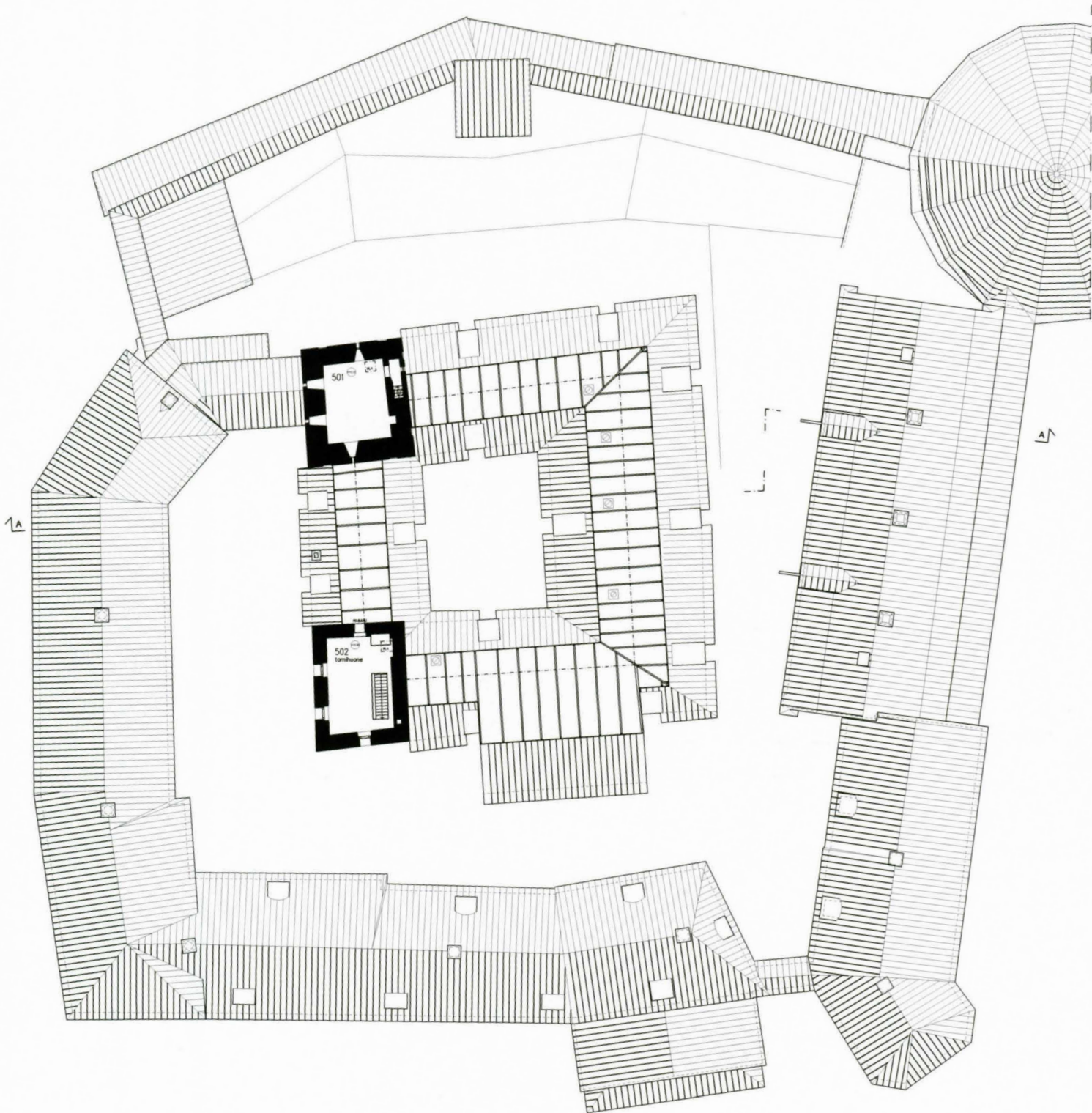
Hämeen linna

4

4.KERROS

Pohjapiirustus 1:450

Arkkitehtitoimisto Schulman Oy

0 10 20 30 metriä

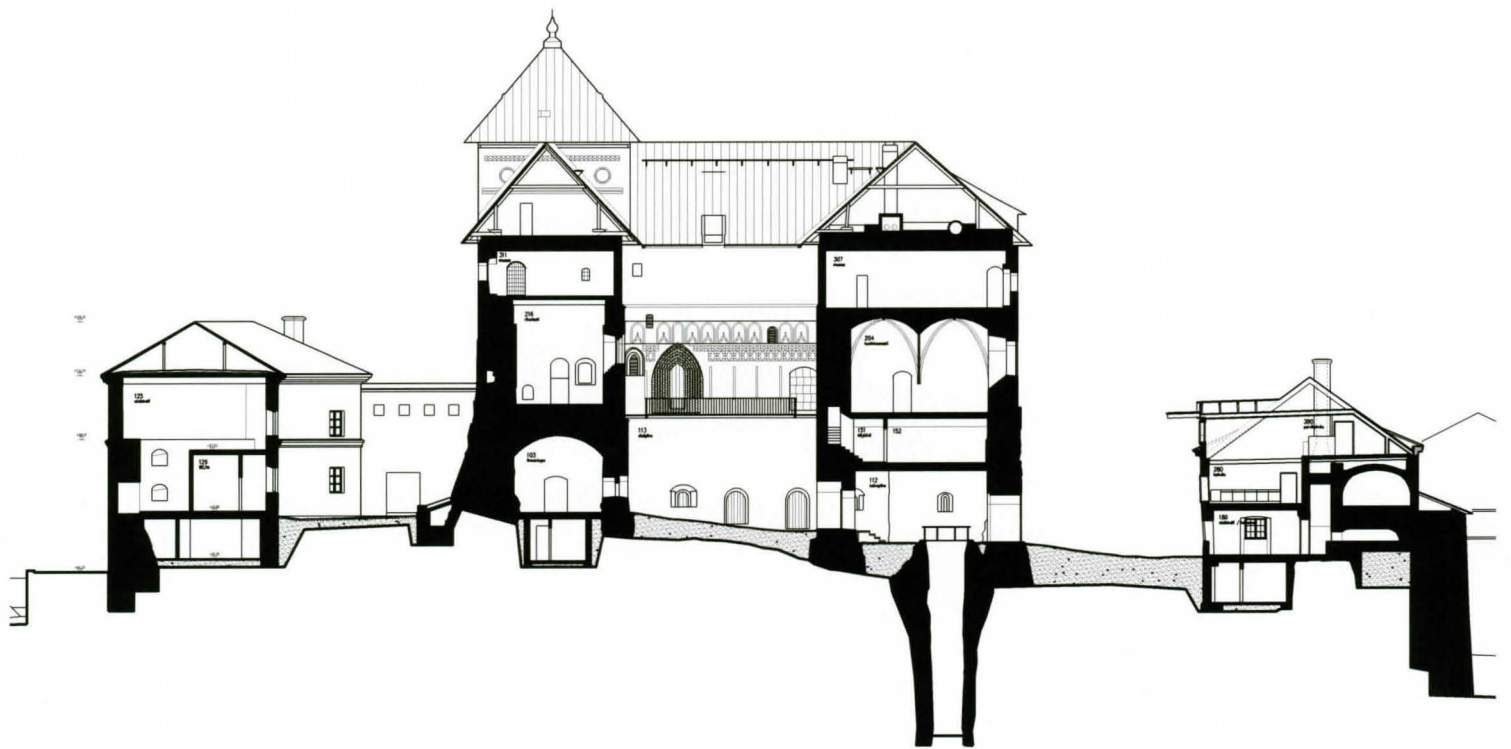
Hämeen linna

5

5.KERROS

Pohjapiirustus 1:450

Arkkitehtitoimisto Schulman Oy

0 10 20 30 metriä

Hämeen linna A-A

LEIKKAUS A-A

1:450

Arkkitehtitoimisto Schulman Oy

TILAT:

MUSEOKIERTO

NÄYTTELY

RAVINTOLATILAT

YLEISÖTILAT

HENKILÖKUNTA

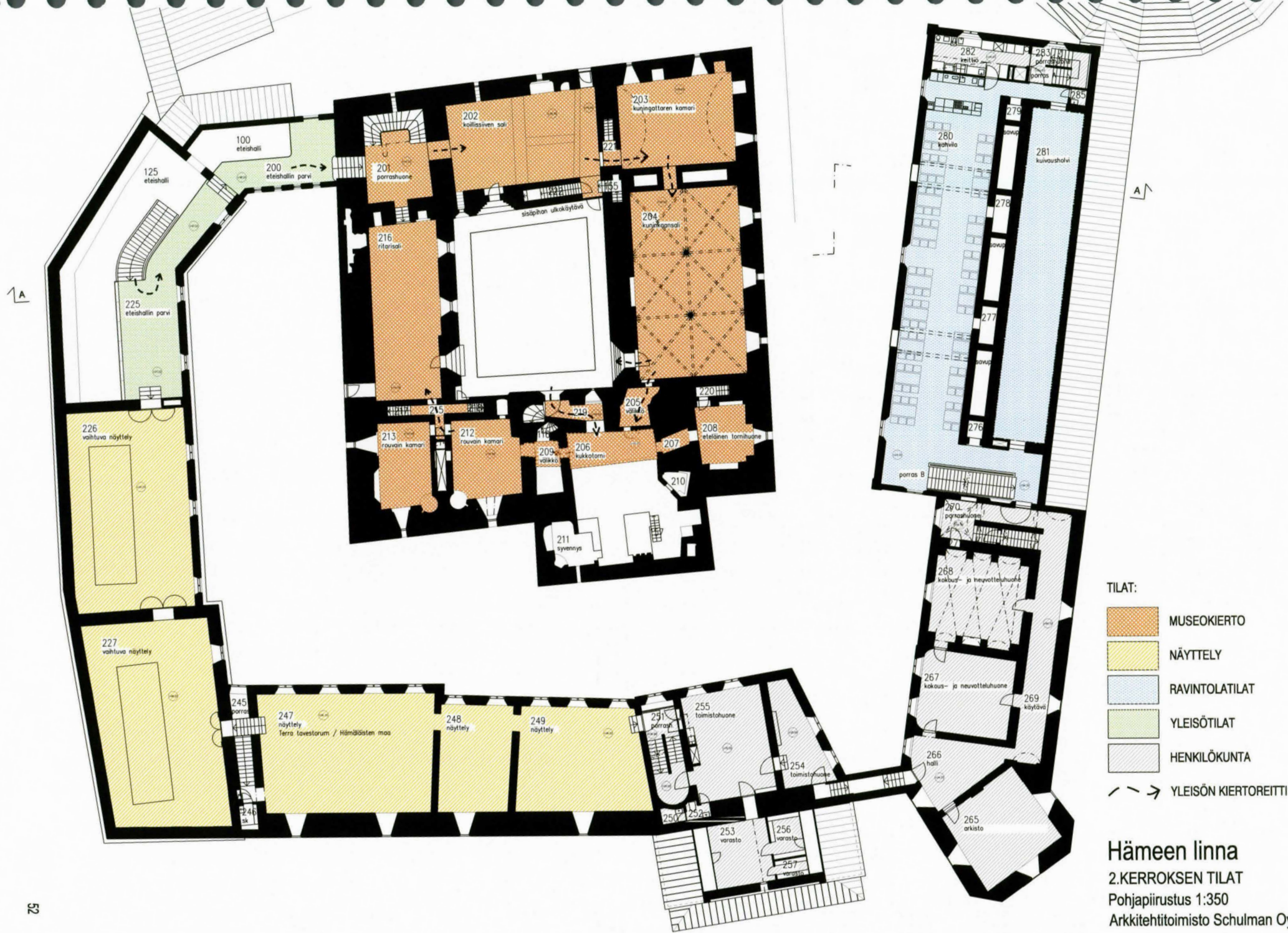
YLEISÖN KIERTOREITTI

Hämeen linna

1.KERROKSEN TILAT

Pohjapiirustus 1:350

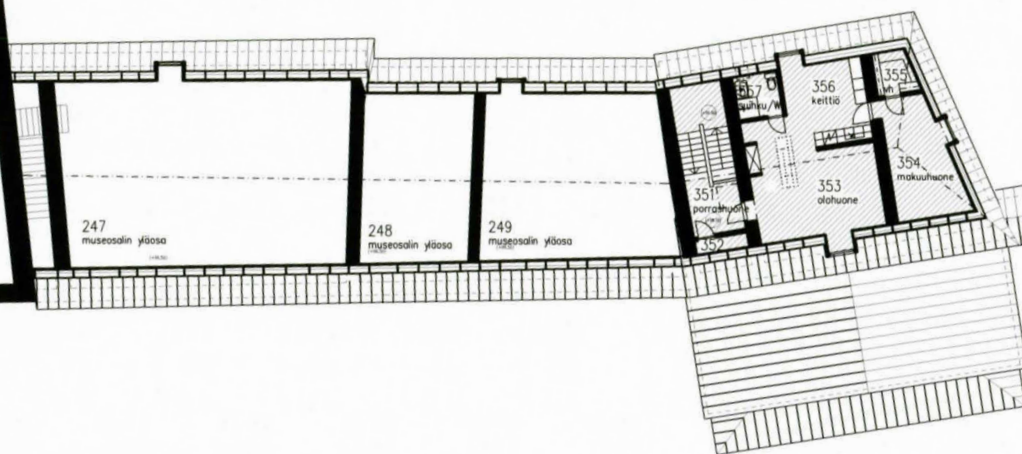
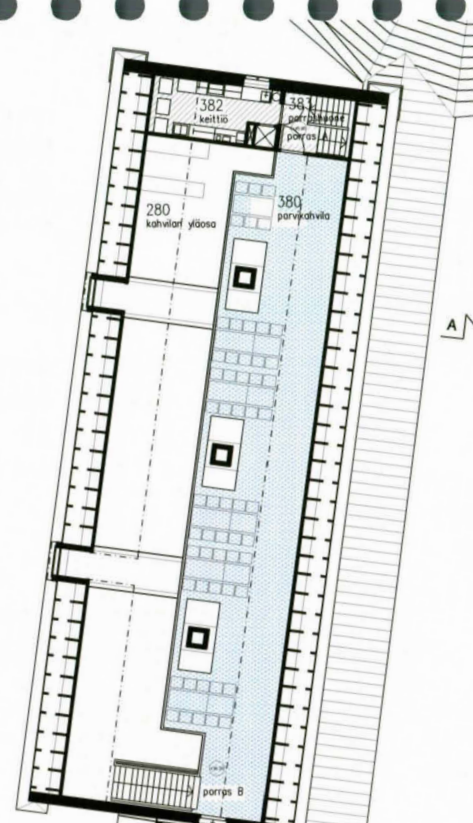
Arkkitehtitoimisto Schulman Oy

- TILAT:**
- MUSEOKIERTO
 - NÄYTTELY
 - RAVINTOLATILAT
 - YLEISÖTILAT
 - HENKILÖKUNTA
 - YLEISÖN KIERTOREITTI

Hämeen linna
 2.KERROKSEN TILAT
 Pohjapiirustus 1:350
 Arkkitehtitoimisto Schulman Oy

1A

TILAT:

- MUSEOKIERTO
- NÄYTTELY
- RAVINTOLATILAT
- YLEISÖTILAT
- HENKILÖKUNTA

 YLEISÖN KIERTOREITTI

Hämeen linna

3.KERROKSEN TILAT

Pohjapiirustus 1:350

Arkkitehtitoimisto Schulman Oy